

Tüm çalışmalar süresince yardımlarını
esirgemeyen değerli danışmanım
Doç. Dr. Z.KAYA DİNÇER'e sonsuz
teşekkürler...

İÇİNDEKİLER

Özet	I
Summary	II
İçindekiler	III
GİRİŞ	1
Araştırma Yöntemi	2
Yararlanılan Kaynaklar	3
. Mevcut Yapılar	3
. Yayınlar	3
. Grafik Dökümanlar	4
BÖLÜM 1. TARİHSEL İÇERİK	5
1.1. Çağlar Boyu İstanbul'un Mekânsal Yapısının Temel Özellikleri	5
1.2. 1900-1940 Dönemi Türk Mimarisi ve Feriköy, Kurtuluş, Bomonti, Duatepe Mahallelerindeki Az Katlı Kârgir Yapılarda Görülen Stilller	9
1.2.1. Neo-Klasizm	10
1.2.2. Art Nouveau	12
1.2.3. Art Deco	16
BÖLÜM 2. FERİKÖY, KURTULUŞ, BOMONTİ VE DUATEPE MAHALLELERİNDEKİ KONUT DAĞILIMI	19
2.1. İncelenen Mahallelerdeki Konutların Tipolojik Ayırım İlkeleri	21
2.2. Tipolojik Ayırım	22
2.2.1. Tek Katlı Konutlar	24
2.2.2. Bir Buçuk Katlı Konutlar	28
2.2.3. İki Katlı Konutlar	33
2.2.4. İki Buçuk Katlı Konutlar	60
2.2.5. Cumbalı Konutlar	82
2.2.6. Köşe Yapıları	89
2.2.7. Kendine Özgü Özellikler Gösteren Konutlar	94

BÖLÜM 3. KONUYLA DOLAYLI OLARAK İLGİLİ YAPILAR	98
3.1. Bölgede Bulunan Atölye Yapıları	98
3.2. Bölgede Bulunan Dini Yapılar	101
3.3. Bölgede Bulunan Sanayi Yapıları	106
BÖLÜM 4. İNCELENEN BÖLGEDEKİ AZ KATLI KARGİR KONUTLARIN DEĞERLENDİRİLMESİ	108
4.1. Yapıların Art Deco Stili ile Bağlantılı Olan Ortak Özellikleri	108
4.1.1. Kapılar	109
4.1.2. Pencere Nispetleri	114
4.1.3. Alınlık ve Çatı Bitişleri	121
4.1.4. Yuvarlak Köşeler	127
4.1.5. Kafa Pencereleleri	127
4.1.6. Balkon Korkulukları	132
4.1.7. Kabartma Süsler	140
4.1.8. Silmeler	144
SONUÇ	147
KAYNAKLAR	148
EK: 1 KATALOG NO LİSTESİ	149
EK: 2 İSTANBUL HARİTASI ÜZERİNDE ART DECO STİLİNİN ETKİLİ OLDUĞU AZ KATLI KARGİR KONUTLARIN BULUNDUĞU MAHALLELER	155
EK: 3 İNCELENEN BÖLGE	156
EK: 4 İNCELENEN TÜM YAPILAR	157
EK: 5 BÖLGEDE BULUNAN ATÖLYE VE SANAYİ YAPILARI	158
EK: 6 BÖLGEDE BULUNAN DİNİ YAPILAR	159
EK: 7 BÖLGEDE BULUNAN EĞİTİM VE SAĞLIK YAPILARI	160

ÖZET

İstanbul'un Feriköy, Kurtuluş, Bomonti ve Duatepe mahallelerindeki çalışmaları kapsayan bu tez, bu mahallelerdeki az katlı konutların mimari özelliklerine tipolojik bir ayırımla derinlik kazandırmayı amaçlamıştır. Bu arada 1920-1940 yılları arasındaki dönemde ülkemizde etkili olan Art Deco stilinin bölgedeki mimariye etkileri araştırılmıştır.

Tezin ilk bölümünde, çağlar boyu İstanbul'un mekânsal yapısının temel özellikleri ve konut bölgeleri ile 1900-1940 yılları arasındaki dönemde ülkemizde etkili olan mimari akımlar incelenmiştir.

İkinci bölümde, incelenen mahallelerdeki konut mimarisi ve bu konutların tipolojik ayırım ilkelerinden bahsedilmiştir. Ayrıca incelenen tüm konutların tipolojik ayırımı yapılarak, yapılar kendi içlerinde gruplandırılmıştır.

Üçüncü bölümde, konu ile dolaylı olarak ilgili yapılar ele alınmıştır. Bunlardan özellikle bölgede çoğunlukta olan dini yapılardan, atölye yapılarından ve sanayi yapılarından bahsedilmiştir.

Dördüncü bölümde ise, incelenen bölgedeki az katlı Kârgir konutların değerlendirilmesi yapılarak, yapıların Art Deco stili ile bağlantılı olan ortak özellikleri üzerinde durulmuştur.

SUMMARY

This thesis which contains the studies on Feriköy, Kurtuluş, Bomonti and Duatepe quarters in Istanbul aims to make a typologic separation about architectural characteristics of low storied houses. Furthermore, the effects of the Art Deco style (between 1920-1940) on the architecture of the district is studied.

In the first chapter, the basic characteristics of Istanbul's residence districts, the residence zones and the architectural currents which have effected Turkey between 1900-1940 is studied.

In the second chapter, residential architecture of the settlements is studied and the typological analysis of these houses is discussed.

In the third chapter, other buildings in the districts (especially, Mosques and Churches, Workshops and Industry buildings) are studied.

In the last chapter, the evaluation of the low-rise masonry houses in the zone is made and the common characteristics of these houses and Art Deco style are studied.

GİRİŞ

İstanbul'un kuzey-batısında yer alan Feriköy, Kurtuluş, Bomonti ve Duatepe mahalleleri, tarih boyunca mesken dışı alanlar ve mezarlık bölgesi olarak kalmıştır. Yıllar önce oba çingenelerinin belli dönemlerde çadır kurup oturdukları bağ ve bahçelerle dolu olan bu mahalleler, cumhuriyetten sonra kazanmaya başladığı hareketlilik ile kendine özgü bir kişilik yaratmıştır. Özellikle bölgedeki sanayileşme, gelişmenin ilk basamağını oluşturmuştur. İlk zamanlar çoğunluğu Rum olan azınlığın yaşadığı mahalleler, sanayileşmenin başlamasıyla büyük bir göç olayına sahne olmuş ve özellikle sanayi bölgesinin yakınındaki boş arsalarda başlayarak, eski mahallelerden de kopuk olarak, plansız gelişmenin tipik örnekleri olan gecekondu ortaya çıkmıştır.

1920-1940 yılları arasındaki dönemde ülkemizde etkili olan Art Deco stili, özellikle bölgedeki Rum evleri üzerinde etkili olmuş ve çarpıcı örnekler yapılmıştır. Tek kattan beş veya altı kata kadar yükselen konutlarda kabartma süslü çatı bitişli, pencere altlı, yatay veya düşey silmeli zengin cephe özelliklerine sahip pek çok konut ile karşılaşılmuştur. Mahallelerde büyük bir hızla devam eden yıkım çalışmaları, nadir bulunan mimari değerlerin yok olma sürecinin halen sürmekte olduğunu göstermektedir. Ne yazık ki çalışmanın başlangıcından bugüne kadar pek çok konut elde etrafli bir döküman olmaksızın yitirilmiştir.

Burada amaç, Feriköy, Kurtuluş, Bomonti ve Duatepe mahallelerinde halen mevcut olan az katlı konut mimarisi üzerinde bir tespit ve değerlendirme yaparak bizden sonra ki kuşaklara bir belge bırakmaktır.

Araştırma Yöntemi

Bir araştırma çalışmasını iki türde düşünebiliriz:

- Böyle bir çalışma daha önce başkaları tarafından elde edilmiş bulguların sistematik derlemesine dayanılarak bu bulgulardan yeni bir görüş ortaya koyabilir. Bunu İCAT türünde (Inventive) bir yaklaşım olarak niteleyebiliriz.
- Çalışma, mevcut olup ta bilim literatüründe o güne kadar yeterince yer almamış bir takım olguların, yine sistematik bir düzen içinde belgelenip değerlendirilmesi yapılarak ilgili bilim literatürüne kazandırılması şeklinde olabilir. Burada "tez"i böyle bir olgunun varlığı iddiası ve müellifin bu olgu üzerindeki yorumu oluşturur. Bunu da KEŞİF (Investigative) türünde bir yaklaşım olarak nitelemek mümkündür.(1)

Burada yapılan, birinci türde bir çalışmadır. Bu çalışmanın konusu, İstanbul'un Feriköy, Kurtuluş, Bomonti ve Duatepe mahallelerindeki az katlı konutların mimari özelliklerine tipolojik bir yaklaşımda bulunmaktadır. Yapılan bu çalışmada mahallelerin kesin sınırlarına bağlı kalınmamış, incelenen konut türlerinin yoğunlaştığı çevre mahallelerden de örnekler alınmıştır. Böylece yer yer mahalle sınırlarına bağlı kalınmış olsa da, yer yer de bu sınırların dışına taşılmıştır.

Yukarıda bahsedildiği gibi konu, statik bir tesbit çalışmasından öteye, yapıların mimari özelliklerine tipolojik bir ayırımla derinlik kazandırmak, 1920-1940 yılları arasındaki dönemde ülkemizde etkili olan Art Deco stilinin bölgedeki mimarının biçimlenmesindeki etkenlerini araştırmak için ele alınmıştır.

İncelenen mahallelerin İstanbul'un tarihinde pek önemli rol almamış olması nedeniyle, mahallelerin tarihsel içeriğinin aydınlatılması için başvurulan yazılı kaynaklardan pek

yararlanılamamıştır. Zaten burada asıl amaç bu mahallelerin tarihini yazmak olmamıştır.

Yararlanılan Kaynaklar

Feriköy, Kurtuluş, Bomonti ve Duatepe mahallelerindeki az katlı konutlar hakkında bilgi derlemede başlıca üç kaynaktan yararlanılmıştır:

- . Mevcut yapılar,
- . Yayınlar,
- . Grafik dökümanlar.

Zengin bir tarihsel geçmişe sahip olmayan mahallelerin araştırılmasında karşılaşılan en önemli güçlük döküman kısıtlılığı olmuştur.

Mevcut Yapılar

En önemli kaynak kuşkusuz bugün mevcut olan yapılardır. Bunlardan çok azı yakın tarihlerde onarım ve değişikliğe uğramakla birlikte yine de eski durumları hakkında fikir vermeye yetecek niteliklere sahiptir. İncelenen mahallelerdeki konut sahiplerinden çok azı konutlarının tarihi değerinin farkında olup, çoğu da konutuna yüksek apartmanlar arasında gecekondü gözü ile bakmaktadır. Gene çoğunlukla konut sahipleri, evlerini yıkıp apartman yapmanın ötesinde bir başka değerlendirme fikrine sahip değildir. Buna en iyi örnek Savaş Sokak'ta ki 20 numaralı (Katg.No.15) konutun bilinçsiz bir ev sahibinin kurbanı oluşudur. Konut sahipleri ile yapılan karşılıklı mülakatlar sonucunda yabancı azınlığın, konutlarını yıktırmak düşüncesinden uzak olduğu, yıkım düşüncesine çoğunlukla yerli halkın sahip olduğu ortaya çıkmıştır. Yapılan çalışmada yapıların planları üzerinde bir inceleme yapılmamış, sadece cephe karakterleri üzerinde tipolojik bir ayırma gidilmiştir.

Yayınlar

Yukarıda da belirtildiği gibi incelenen mahallelerin

tarihsel içeriğini anlatan yayınlar hemen hemen yok denecek kadar azdır. Yayınlarda bu mahalleler tarih içerisinde mesken dışı alanlar ve mezarlık bölgesi olarak gözüktüğü için, istenen tarihi içeriğe ulaşılamamıştır. Ayrıca mimariye değinen bilgiye de rastlanmamıştır.

Grafik Dökümanlar

Bu dökümanlar arasında en önemli yeri fotoğraflar tutmaktadır. Çalışmanın yürütüldüğü sürede mevcut yapılar teker teker belgelenmiştir. Savaş Sokak'ta ki 20 numaralı (Katg.No.15) konutun yıkılması ve mahalleler genelinde yıkım çalışmalarının artması çekilen fotoğrafların gelecekte belge niteliği kazanacağını göstermektedir. Çalışmada, ayrıca, haritalara da yer verilmiş, az katlı konutlar türlerine göre sınıflandırıldıktan sonra haritalar üzerinde tek tek işaretlenmiştir.

BÖLÜM 1

TARİHSEL İÇERİK

1.1. Çağlar Boyu İstanbul'un Mekânsal Yapısının Temel Özellikleri

İstanbul'un tarihi, topoğrafyası, ekonomik ve sosyal faaliyet alanlarının semtlere göre dağılımı, yakın zamanlarda bazı araştırmalara konu olmuştur. Ancak şehrin yapısal özellikleri ve tarihi evrimindeki karakteristik öğeler, araştırmaların ya çok betimleyici ya da "Doğu-Batı kenti" gibi anlamsız ayırımları izlemesinden dolayı yeterli bir çerçevede ortaya konmamıştır.(2)

Öncelikle antik çağlardan 18. yüzyıla kadar İstanbul'un mekânsal yapısının temel özelliklerinden bahsedilecek olursa, Karadeniz ve Ege arasındaki trafiğin kenetlendiği bir nokta olan Prehellenistik Bizans; o çağların önemli bir balıkçılık ve ticari antreposuydu. Kentin Haliç ve bugünkü Eminönü'ne rastlayan liman meydanı bu faaliyete göre örgütlenmiş bir merkezdi. Konut bölgesi ise liman ve pazarın hemen arkasından başlamaktaydı. Burada ilk sırada balıkçılar ve aşağı gelirli halk yaşamaktaydı. Yüksek tabaka ve tüccarlar Akropol'ün yanı başında ve eteklerinde otururlardı. Gene Agora ve diğer resmi binalar da, Akropol'ün ve zengin tabaka konutlarının bulunduğu bölgedeydi. Geleneksel antik kentlerin yapısı ve yerleşme düzeniyle tamamen uyum halindeki bu yerleşme, sonra ki Roma devrinde de temel bir değişikliğe uğramamıştır.

Geleneksel kentte konut bölgesindeki farklılaşma, gelir ve statüden ileri gelmeyip, etnit ve dini farklılara dayanır. Bunu İstanbul'da da görmek mümkündür. Yani şehrin konut bölgesinin merkez ve iç kısmında müslüman nüfus, geride de

gayri müslim azınlıklar ve sistem dışı gruplar yerleştirilmiştir. İstanbul'da mahalleler kentin bir dilimi olarak temelde birbirine benzer bir dokuya sahiptir. Ortada cami, okul ve hamam vardır. Mahalle nüfusu toptan bir cemaat sayılır. Bekarlar burada yaşamaz. İstanbul'da "bekar" işçiler, iş bölgesi içindeki "bekar hanları"nda kalırdı. Şehrin nüfus yerleştirilmeyen veya yangın artığı boş arsa- larla dolu olduğu da bir gerçektir. Esasen geleneksel İstanbul, sebze gereksinimini de kısmen bu alanlardan ve sur dışındaki bostanlardan karşıladı.

Evler üç tipe ayrılıyordu.

.Tek kat (Süflî)

.İki kat (Fevkanî)

.Geniş (Mükellef)

Her ev ayrı bir hane olarak vergi ve nüfus kayıtlarına iş- leniyordu. Yüksek tabakanın konutlarında kalitenin yüksel- mesi İstanbul'da 18. yüzyılda görülen bir olaydır.

Surların dışındaki mahallelerin İstanbul tarihinde ayrı bir önemi vardır. Aslında endüstri öncesi kentlerde sur dışı mahalleler ana kent ile olan ilişkisi yönünden modern banliyölerden farklı bir niteliğe sahip yerleşmelerdir. Bu yerleşim birimlerinin ortaya çıkışı başlıca iki nedene dayanır.

- . Şehrin sağlık ve temizliği yönünden belirgin ölçüde sakıncası olan faaliyet dalları ve bu dalda çalışan nüfusun bulunuşu
- . Şehrin günlük toplumsal ve ekonomik yaşamı ile yoğun ilişkileri olmayan grupların bulunmasıdır. Bunlara alt gelir gruplarına giren tabakayı da eklemek gerekir.

Şehrin bu geleneksel yerleşme düzenindeki değişimin ilk belirtileri 18. yüzyılda meydana gelmeye başladı. Gerçekte ülkenin ekonomik yapısında köklü değişiklikler meydana gelmesine rağmen, yönetici sınıfın elinde toplanan servetler gösterişli tüketimi arttırmaktadır. 18. yüzyılın

asıl olgusu, Anadolu'dan kopup gelen bekar erkeklerin ve hatta ailelerin büyük şehri yığın yığın doldurmasıdır.(3) Bu olgu nedeniyle iş bölgelerinde bekarların yaşadığı geniş sefalet yuvaları ve gecekondulaşmanın ilk şartları doğmaya başladı. Mekânsal yapıdaki değişmeler, yani banliyölerin ve gecekonduların doğuşu, 19. yüzyıldaki modernleşmenin getirdiği bir olgudur. 18. yüzyılı bu döneme bir hazırlık olarak görmek gerekir.

19. yüzyılda İstanbul'daki değişmeyi, şehrin mekân düzenini etkileyen şu öğelerin ortaya çıkışıyla açıklayabiliriz.

- . Gecekondulaşma,
- . Banliyölerin doğuşu,
- . Sınıfsal yapının ayrıntıları ile mekâna yansımaları,
- . İş merkezindeki değişme ve kaymalar sonucu çift merkezin doğuşu,
- . Geçiş bölgesinin belirgin şekilde ortaya çıkması,
- . Daha önce kentle bütünleşmemiş olan semtlerin merkezle organik bir bütünleşmeye doğru gitmesi ki, bunda kent içi ulaşımın modernleşmesi de büyük rol oynamaktadır.

19. yüzyılda konut bölgesinde, İstanbul yakasında büyük değişmeler görülmezken, Beyoğlu tarafında hızlı bir değişim göze çarpmaktaydı. Herşeyden önce Beyoğlu konut bölgesinde mimari bakımdan bitişik düzenli binalar, kârgir yapılar artarken, etnik yönden karışma ve sosyal sınıflaşmaya göre bir mekânsal biçimlenme göze çarpıyordu. Konut alanı Beyoğlu'nda genişlemiş, o zamana kadar kentin dışı ve mezarlık olan yerlerini bile kapsamaya başlamıştı. Örneğin bugünkü Taksim Gezisi önceleri Latin mezarlığı iken bu mezarlık Feriköy'e nakledildi ve böylece buraları da konut alanı içinde kaldı. Gene park gibi kamusal eğlence alanları da buralarda kuruluyordu. 20. yüzyıl başında apartman yaşamı bu bölgede tipik bir hale gelecektir. Buna karşılık İstanbul'da değişmeler yavaş oluyor ve kârgir binalarla doluşan Beyoğlu, eski İstanbul'un ahşap yapılarına ve harap semtlerine tepeden bakıyordu.

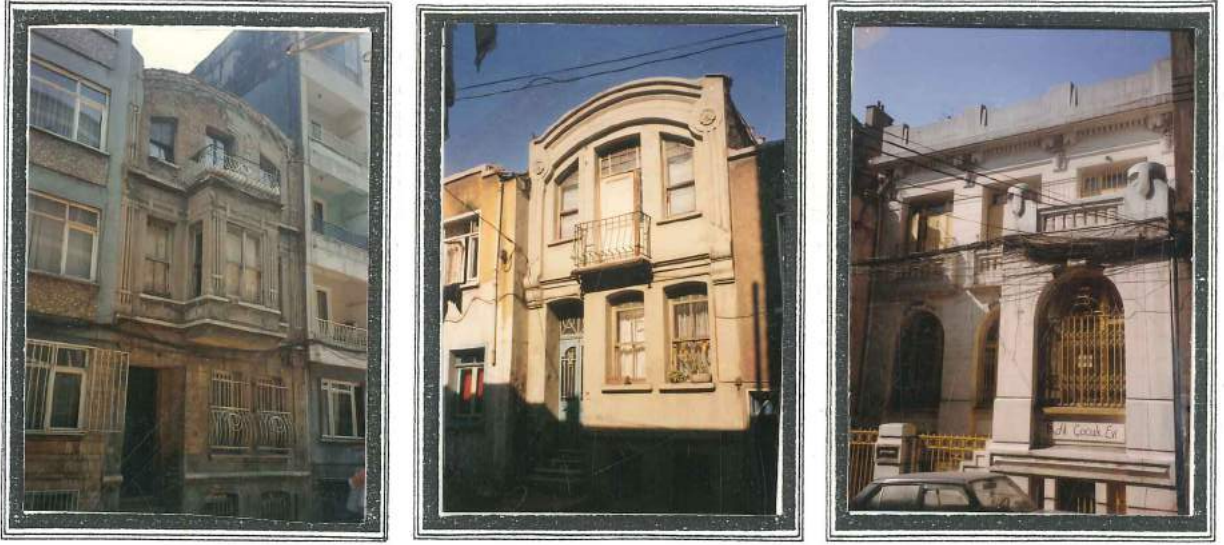
Bu dönemde İstanbul'a gerek Anadolu'dan, gerekse Rumeli'den gelip yerleşen bir kitle, surların batı yakasında, Eyüp'te, Hasköy, Kasımpaşa, Üsküdar ve Feriköy taraflarında gecekondulu semtleri yaratmaya başlamışlardı. Örneğin Beyoğlu'nun yanı başında Kasımpaşa ve Hasköy, biraz ileride Feriköy, Okmeydanı, Pera'daki yaşantıya tamamen ters düşen bir yaşam biçiminin görüldüğü, alt gelir gruplarının yaşadığı semtlerdi. Böylece şehirde 1930'lardan ve İkinci Dünya Savaşından sonra hızlanacak gecekondulaşma olgusunun başlangıcı ve bu olgunun oturduğu az gelişmiş metropoliten yapı, 19. yüzyılda ortaya çıkmış ve gittikçe büyüyen bir sorun haline gelmiştir. Esasen 19. yüzyıl bitişik yerleşme düzeni ile birlikte dağınık yerleşmenin de görüldüğü bir devirdi.(4)

1.2. 1900-1940 Dönemi Türk Mimarisi ve Feriköy, Kurtuluş, Bomonti, Duatepe Mahallelerinde Az Katlı Kârgir Yapılarda Görülen Stiller

1900-1940 yılları arasındaki dönemde Avrupa va Amerika'da çeşitli kurum ve kişiler tarafından eklektik davranışlara tepki gösterilmiş, modern mimariye öncü olabilecek tasarımların uygulanmasına geçilmiştir. Bu dönemde ülkemizde ise Osmanlı döneminde yapılan önemli mimari ürünlerin tasarımlarına temel olan eklektik tutum halen devam etmekteydi. 1910-1927 yılları arasındaki dönemde bölgesel ve ulusal ögelere daha çok yer verilmiş, böylece "Neo-Klasik" dönem başlamıştır. 1927'lere kadar Türk mimarisine egemen olan bu davranış, sonraları ülkemize eğitim ve uygulama amaçları ile gelen yabancı mimarların etkisi ile duraklamıştır.

1920'den sonra mimarimiz, bir yandan çeşitli amaçlarla ülkemize gelen yabancı mimar ve eğitimcilerin etkisi ile, öte yandan Türk toplumunun yapısında Batı anlamındaki değişikliklerin ışığı altında yeni bir görüş kazanmıştır. 1927-1933 yılları arasındaki dönemde ise dışarıdan gelen mimar ve eğitimciler Türk mimarisindeki Neo-Klasik davranışları yıkarak daha çağdaş, daha köklü mimari atılımlarda bulunmuşlardır. Fakat zamanla ülkemizde yabancı mimarlara gösterilen tepkiler, onların kişiliklerinin ve ürünlerinin eleştirilmesi, mimarimize yeni bir yön vermenin gerekli olduğunu göstermiş, bu da ulusal mimariye geçişin ilk basamağını oluşturmuştur.(5)

Alt başlıklar kapsamında, Feriköy, Kurtuluş, Bomonti ve Duatepe mahallelerinde de izlerine rastladığımız (Şekil-1) Neo-Klasizm akımı, 20. yüzyılın başlarında II.Abdülhamid'in mimarı olarak İstanbul'a gelen İtalyan mimar Raimondo d'Aronco öncülüğünde Birinci Dünya Savaşına kadar ülkemizde etkili olan Art Nouveau akımı ve özellikle 1920-1940 yılları arasında ülkemizde karşılaştığımız Art Deco stili ana hatları ile anlatılmaktadır.

Şekil-1. İncelenen yapılarda görülen stil örnekleri

1.2.1. Neo-Klasizm

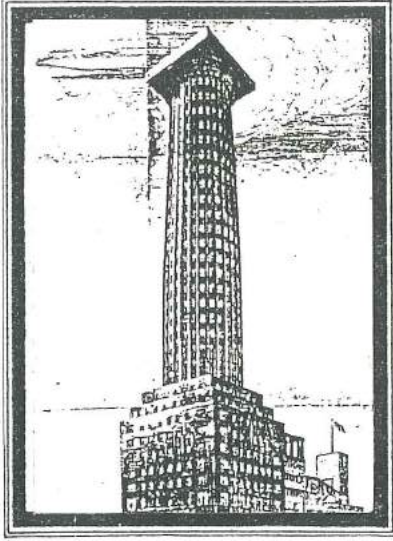
Yeni-Klasik akım olarak da bilinen Neo-Klasizm, güzel sanatlarda Eski Yunan ve Roma sanatını temel alan tarihselci yaklaşık ve estetik bir tutumdur. Genelde tarih, arkeoloji, mimarlık ve sanat tarihinde "Klasik" terimi antik çağda üretilen sanat yapıtları için kullanılır. Neo-Klasizm ise yalnızca antik çağdan esinlenerek üretilmiş yapıtlara ilişkindir. Gene de "Klasik" ve "Neo-Klasizm" terimleri çoğu zaman birbiri ile karıştırılır.

Klasik terimi bir estetik tutumu belirtmek için kullanıldığında, antik çağ sanatının uyum, açıklık, sınırlılık, evrensellik ve idealizm gibi özelliklerini çağrıştırır. Antik çağ sanatına duyulan büyük saygı nedeniyle, bazen bir örneğin kendi türünün en iyisi olduğunu belirtmek için de kullanılır. Benzer şekilde, bazı tarihçiler ve estetikçiler de her üslubun gelişme sürecinde belli özellikler gösteren bir klasik evre'nin varlığından söz ederler. Buna göre klasik evre, bir üslubun en yetkin ve en uyumlu ifadesini bulduğu dönemdir. Genellikle ilkel ya da olgunlaşmamış bir "Arkaik" evreden sonra başlar ve yerini

başlangıçtaki gücün yitirildiği, yapıtların aşırı biçimde süslenerek işlendiği bir "Maniyerist", "Barok" ya da "Dekadan" bir evreye bırakır.

Batıdaki Neo-Klasik dönemlerde antik çağ yapıtlarının örnek alındığı görülür, ama bu örneklerin yorumlanması ve uygulanışı zamana ve türlere (resim, mimarlık, edebiyat, müzik) göre değişir. Görsel sanatlarda Neo-Klasizmin estetik tutumu ile ilgili genel niteliklerin yanında daha özgül niteliklere de yer verilir. Örneğin, renkten çok çizgi, eğrilerden çok düz çizgiler, derin mekânda diyagonal kompozisyonlardan çok, yakın planda kapalı kompozisyonlar ve özelden çok, geneli vurgulama yeglenir. Gene de antik çağ yapıtlarını örnek alan sanatçılar kendi çağlarının sorunlarını ve ülkülerini yapıtlarında yansıtmaktan kaçınmadıklarından, aldıkları esini farklı biçimlerde yorumlamışlardır.

Mimarlıkta Neo-Klasizm, 18.yüzyılın ortasından sonra akılcı tutum ile birleşti. Eski Yunan, Roma ve Rönesans örneklerinin üstün sayılması pek çok klasik yapıtın doğmasına yol açtı. 20. yüzyılın başında uyum ve oran gibi klasik ölçütlerin, yeni teknolojinin yarattığı malzemelere ve yeni tekniklere uygulanması ile farklı üsluplara ulaşıldı. Le Corbusier ve Mies van der Rohe Neo-Klasikçiliğin çağdaş sorunlara ve malzemeye uygulanışının iki değişik örneğini verdiler.(6) Ayrıca Adolf Loos da zorunlu olmayan süsleyici özellikleri yapılarına aktararak bunları klasik usullerde kullandı. 1910'da Viyana'da mermer Tuskan kolonlarını Goldman ve Salatsch mağazasında uyguladı. 1922'de de Şikago Tribün'ün yarışma projesinde tasarımda ana ofis binasını ölçeği aşırı büyük Dorik bir kolon şeklinde tasarladı.(Şekil-2)(7)

Şekil-2.

Neo-Klasizm'den bir örnek,
Adolf Loos'un Şikago Tribün Projesi

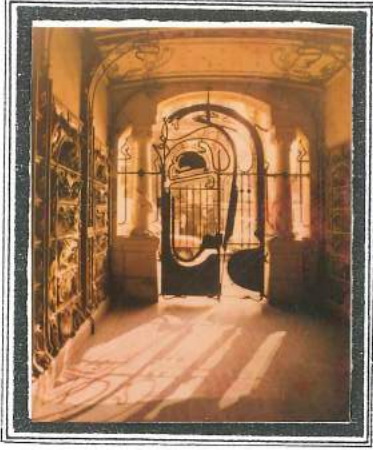
1.2.2. Art Nouveau

Yeni sanat olarak da bilinen Art Nouveau, 1890-1910 yılları arasında Avrupa ve A.B.D.'de mimarlık, iç dekorasyon, takı, cam tasarımı, afis ve kitap resmi alanlarında yaygınlaşmış, ince uzun çizgilerin egemen olduğu bezeme ağırlıklı bir sanat anlayışıdır. Amacı 19. yüzyıl sanatının taklitçi, tarihsel üslupçulugundan sıyrılarak yeni bir üslup yaratmaktır. Önceleri İngiltere'de gelişmeye başlayan akım, kısa sürede Avrupa'ya yayılarak, Almanya'da Jugendstil, Avusturya'da Sezession, İtalya'da Stile Floreale veya Stile Liberty, İspanya'da da Modernismo ya da Modernista adlarıyla anıldı. Art Nouveau terimi, bu tür ürünlere sergileyen bir galeri tarafından ilk kez Paris'te kullanılmış ve akım Fransa'da Style Nouvelle, Style Guimard ve Modern Style olarak da anılmıştır.

Art Nouveau, İngiltere'de geleneksel İngiliz sanatında rastlanmayan, ama ilk kez 1800'lerin başlarında ozan sanatçı William Blake'in yapıtlarındaki kıvrımlı çizgilerle öncülüğünü yaptığı çizgisellik geleneginden kaynaklanmıştır. Art Nouveau'nun ilk müjdecileri, büyük ölçüde organik çizginin anlatımcı niteliklerine dayanan illüstratör

Aubrey Beardsley'in estetikçiliği ile uygulamalı sanatlarda yaşayan bir üslubun önemini vurgulayan William Morris'in Arts and Crafts hareketi oldu. Akımın Avrupa kıtasındaki gelişiminde Paul Gauguin ile Toulouse Lautrec'in anlatımcı çizgi üzerine yaptıkları araştırmaların ve Batı'nın yeni tanıştığı Japon baskılarındaki (Ukiyo-e) soyut çizgisel düzenin de etkileri sezilir.

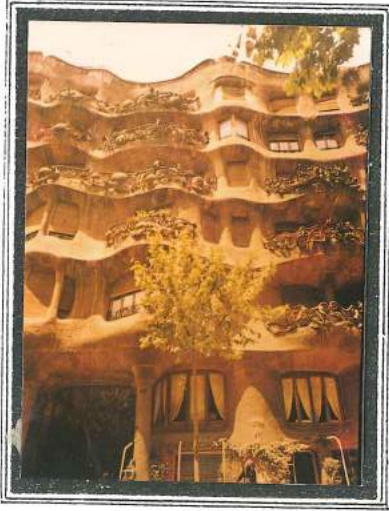
Art Nouveau'nun en tipik özelliği simetrik olmayan, dalgalı çizgilerdir. Genellikle hareketli soyut biçimlerle iki boyutlu alevleri ya da uçuşan saçları anımsatan çizgiler simetrik olmayan bir düzenleme içinde kullanılmıştır. Çoğu kez doğadan alınan biçimler inceltirilip uzatılarak stilize edilmiştir. Bir çiçeğin sapı veya goncası, asma filizleri, böcek kanatları veya benzeri kıvrımlı doğal biçimler Art Nouveau sanatçısının esin kaynağı olmuştur. Çizgi bazen zarif ve ince bir etki yaratırken, bazen de ritmik ve hareketli bir güçle yüklüdür. Art Nouveau'da bitkisel ve geometrik olmak üzere iki farklı eğilim vardır. Belçika ve Fransa'da bitkisel öğelerin ağırlıkta olduğu yapıtlar üretilirken, Avusturya ve İskoçya'da daha çok geometrik çizgilerin egemen olduğu görülür. Grafik sanatlarda çizginin bezeme etkisinin vurgulanması için resme özgü bütün değerler (biçim, mekân, doku, renk) ikinci plana itilmiştir. Mimarlık ve başka görsel sanatlarda ise üç boyutlu biçim organik kıvrımlı ve ritmik bir çizgi içinde eritilerek strüktürel bezemenin kaynaşması sağlanmış, ayrıca demir, cam, seramik, tuğla gibi farklı malzemeler serbestçe bir araya getirilmiştir. Örneğin sütun, direk ve giriş gibi strüktürel öğeler Art Nouveau bezemeyle bütünleşince, filizleri yayılan kalın asma dallarını anımsatır. Temelde ışık ve hava açıklıkları olan pencereler bu kaynaşmış strüktür-bezeme düzeni içinde mekânın organik bütünlüğünde zarımsı bir etki yapar. Bu yaklaşım akılcı ve geleneksel mimarlığın net strüktür anlayışını tümüyle yok eden bir tavidir. (Şekil-3)

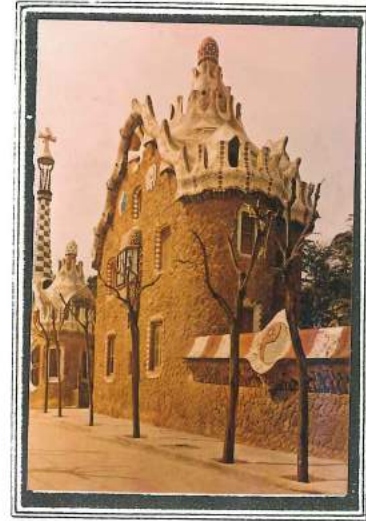
Şekil-4. Hector Guimard
Castel Beranger, Paris,
1897.

Şekil-5. Victor Horta
Maison du
Peuple, Brussels,
1896.

Şekil-6. Antonio Gaudi,
Casa Mila, Barcelona,
1905-1910.

Güell Park, Barcelona,
1900.

Art Nouveau, Türkiye'ye 20. yüzyılın başlarında II. Abdülhamid'in mimarı olarak İstanbul'a gelen ve Tarabya'daki İtalyan Büyükelçiliğini (1905), Beyoğlu'ndaki Botter Apartmanını ve Beşiktaş'taki Küçük Şeyh Zafir Külliyesini (1903-1906) gerçekleştiren İtalyan mimar Raimondo d'Aronco aracılığıyla girmiştir. Birinci Dünya Savaşına değin

başka mimarlar tarafındanda İstanbul'daki çeşitli ev ve apartmanlarda bazı yapı öğeleriyle bezemeler de uygulanmıştır. 1910'dan sonra Art Nouveau kısıtlı ve güncelliği tükenmiş bir akım niteliğine bürünmeye başlamış ve giderek bağımsız bir bezeme üslubu olmaktan çıkmıştır. Ancak 20. yüzyıl estetik anlayışının tasarım bütünlüğü ilkesine etkisi çok önemlidir.(8)

1.2.3. Art Deco

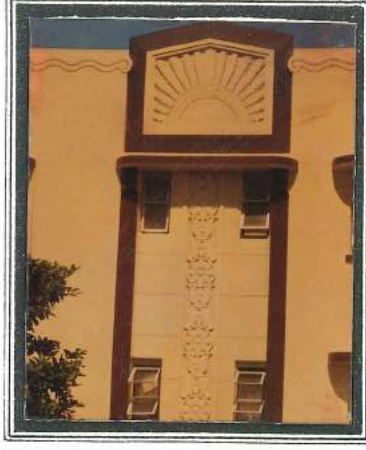
Art Deco dekoratif sanatlar ve mimarlıkta 1920'lerde ortaya çıkan ve 1930'larda iyice yaygınlaşan bir akımdır. Adını 1925'te bu üslubun ilk kez sergilendiği Uluslararası Çağdaş Dekoratif ve Endüstriyel Sanatlar Sergisinden alır. Modernizmin modayı dönüştürülmüş biçimini oluşturan Art Deco tasarımları arasında elle yapılmış lüks eşyaların yanı sıra, seri üretim malları da bulunuyordu. Her iki durumda da amaç, refah ve incelmış bir beğeni düzeyini simgeleyen, gelenekseliâ dışında ve şık bir estetik yaratmaktı.

Art Deco stilinin gerçekte iki kökeni vardır. Bunlardan ilki, 20. yüzyılın ilk 20 yılı esnasında Avrupa'da yüksek beğenin eşsiz biçimi ile sonuçlanmış pek çok yabancı ve değişken üslubun sentezinden ortaya çıkmıştır. Bu kökenden doğan Art Deco'nun biçimlenmesinde özellikle Art Nouveau Bauhaus ve kübizm gibi akımlarla Sergey Diaghilev'in Rus Balesinin yanı sıra Afrika sanatının egzotizmi ve Asya sanatının zarifliği etkili olmuştur. Ayrıca stilde Faslıların ve Asurilerin anlaşması güç kültürlerinden bir takım izlere rastlamak da mümkündür. Art Deco'nun ikinci kökeni, 1920 ve 1930'lu yılların Amerikan Kültürü içerisinde zengin Avrupa stilinin özümlemesinden gelir. Zamanla Art Deco stili açık ve parlak arabalar, gösterişli trenlerle gözde görüntüler oluşturarak Amerikan tasarımının içine işlemeye başlamıştır.

1921'de Kral Tutankamon'un mezarının keşfedilmesi, Eski Mısır sanatının insanı kendine çeken gizemli zenginliği, renk ve geometrisi Art Deco stiline Avrupa ve Amerika'daki her iki adaptasyonu üzerinde de etkili olmuştur. Bu üslubun ayırt edici özellikleri, çoğu zaman akışkan bir çizgiselliğin egemen olduğu yalın ve saf biçimlerin, geometrik ya da doğal biçimlerden stilize edilmiş bezemelerde pahalı malzeme kullanılmasıdır. Bunlar yeşim, gümüş, fildişi, obsidiyen, krom, nefes gibi doğada bulunan maddeler olabileceği gibi, plastik ve özellikle bakalit, mor ötesi cam (vita-glass), betonarme gibi insan yapımı malzemeler de olabilir. Art Deco yapıtlarda seri üretime az rastlanır. Gene de bu üsluba özgü nitelikler, makine ürünlerinde görülen tasarım niteliklerine duyulan hayranlığı yansıtır. Art Deco'nun bezeme programında ise doğa kaynaklarının yanı sıra Amerikan Yerli sanatının, Mısır sanatının ve Eski Yunan sanatının Erken Klasik döneminin izlerine rastlanır. Çıplak kadın figürleri, hayvanlar (Özellikle geyik, antilop, ceylan, tavus kuşu), yapraklar ve güneş ışınları kullanılan en karakteristik öğelerdir.

Ünlü Art Deco yaratıcılarının çoğu öncelikle tek olarak ya da sınırlı sayıda üretilen eşyanın tasarımıyla ilgilenmişlerdir. Bunların arasında mobilya tasarımcısı Jacques Ruhlmann ve Maurice Dufrene, mimar Le Corbusier, maden işletmecisi Jean Puiforcat, cam tasarımcısı Rene Lalique, moda tasarımcısı Erté, mücevherci Raymond Templier, Jean Forquet René Robert, H.G.Murphy, Wiwen Nilsson ve heykeltarihi Chiparus sayılabilir. Moda tasarımcısı Paul Poiret ve grafik sanatçısı Edward McKnight Kauffer ise ürünleriyle daha büyük bir kesime ulaşabilmiştir. New-york'taki Rockefeller Merkezi (özellikle Donald Deskey'in yapımını denetlediği iç mekân tasarımı), William Van Allen'in yaptığı Chrysler Binası ve Shreve, Lamb ve Harmon'ın ortak çalışması olan Empire State Binası, Art Deco'nun mimarlık alanındaki anıtsal örnekleridir. İkinci Dünya Savaşı sırasında gözden düşen bu üslup, 1960'ların sonunda

yeniden ilgi görmüş ve bir ölçüde canlanmıştır (9). Burada Amerika'nın Miami sahillerindeki Art Deco stili otel ve apartmanlardan örnekler verilmiştir (10). (Şekil-7)

1

2

3

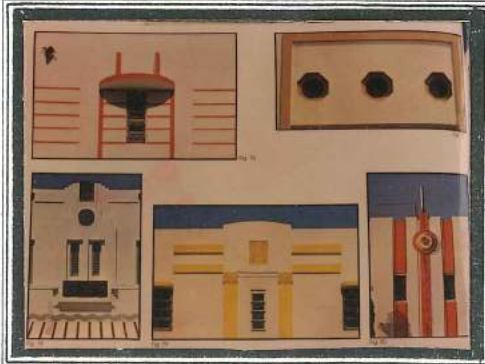
4

5

6

7

Şekil-7. Art Deco stiline Örnekler

1-Apartman, Jefferson Avenue ve 9.cadde

2-Apartman, 905 Michigan Nordan 8 Nadel, 1937.

3-The Taft, 1040 Washington Avenue, 1936

4-15.Cadde Meridian Blogu

5-1533-39 ve 1521-31

Pennsylvania Avenue, 1935.

6-The Carlyle, 1250 Ocean Drive, 1941.

7-Art Deco stili etkisinde cephe elemanları

BÖLÜM 2

FERİKÖY, KURTULUŞ, BOMONTİ VE DUATEPE MAHALLELERİNDEKİ KONUT DAĞILIMI

İncelenen mahallelerdeki konut dağılımını başlıca dört grupta toplayabiliriz.

- . Betonarme Apartmanlar,
- . Yığma-Kârgir Apartmanlar,
- . Az Katlı Kârgir ve Ahşap Konutlar,
- . Gecekondular,

Bunlardan özellikle 1950'den sonra yapılan, yıkılan her eski binanın yerine dikilen ve hala dikilmekte olan betonarme apartmanlar mahallelerin dokusunu oluşturmuşlardır. Mozaik veya püskürtme sıvalı cepheleri ve özellikle son dönemde yapılmış kemerli ve alüminyum doğramalı pencereleri ile bu apartmanlar mahalle dokusu içerisinde, bilhassa ayakta kalabilmiş yığma kârgir apartmanlar arasında oldukça vasat bir görüntü oluşturmaktadır.

1900-1940 dönemine ait yığma-kârgir apartmanlar, günümüzde çoğunlukla ana caddeler üzerinde kalmışlar, sokak aralarındakiler ise betonarme apartmanlar arasında sıkışmışlardır. Özellikle Kurtuluş ve Ergenekon caddeleri üzerinde oldukça sık karşılaşılan bu yığma-kârgir apartmanlarda, 1900-1940 yılları arasındaki dönemde ülkemizde etkili olan pek çok akım ve stil ile karşılaşılmıştır. Bunlardan özellikle Neo-Klasizm ve Art Nouveau akımlarının etkilediği apartmanlarla karşılaşıldıkça, Art Deco stilinde yapılmış pek çok yığma-kârgir apartmana da rastlanmıştır.

İncelenen bölgede oldukça sık karşılaşılan az katlı kârgir konutlar, yüksek apartmanlar arasında kaybolup gitmişlerdir. Yığma kârgir apartmanlarda olduğu gibi, az katlı kârgir konutlarda da pek çok akım ve stil'in etkisi görülmektedir. Özellikle Art Deco stilinin bu konutlar üzerinde oldukça etkili olduğu görülmüştür. Çatı bitişleri, korkuluklar, yatay ve düşey silmeler, kabartma süsler, yuvarlak köşeler gibi cephe elemanlarıyla Art Deco stiline pek çok izler taşıyan bu konutların pek çoğu halen kullanılırken bazılarıda terkedilmişlerdir. Terkedilenler de, şu günlerde mahallelerde hızla artan yıkım çalışmalarının kurbanı olmaya başlamışlardır. Bu yıkım çalışmalarına en iyi örnek kuşkusuz Savaş Sokakta yer alan 20 numaralı evdir (Katg. No. 15). Böyle yıkım kurbanı olmuş pek çok evden bir diğeri de, komşu parselindeki konutla bir bütün oluşturan ikiz evlerden birinin yıkılmasıdır (Şekil 8). Şekilde de görüldüğü gibi, konutun ikizi de sanki yıkılmayı beklemektedir. Yine aynı şekilde Savaş Sokakta yer alan 12 numaralı terkedilmiş konutun (Katg. No. 19), üst kat tavanında açılan büyük bir delik, yakında bu konutun da yıkım çalışmalarının kurbanı olacağını göstermektedir. Mahallelerdeki yıkım çalışmaları sadece az katlı kârgir konutlarda uygulanmamakta, arada sırada da olsa yığma kârgir apartmanlara da uygulanmaktadır.

Şekil 8. Bir tanesi yıkılmış ikiz konutlar.

Bu mahallelerde karşımıza çıkan Art Deco stilinin etkili olduğu az katlı kârgir konutlarla İstanbul'un pek çok mahallesinde karşılaşmak mümkündür. Bu mahalleler EK.2'de yer alan İstanbul Haritası üzerinde gösterilmişlerdir.

Feriköy, Kurtuluş, Bomonti ve Duatepe mahallelerinde ayrıca ahşap konutlarla da karşılaşılmasıdır. Mahalleler genelinde çok az bir yüzdeye sahip olan ve özellikle Dolapdere Caddesi tarafında yoğunlaşan bu ahşap konutlar neredeyse artık kullanılmamakta, birçoğu da yıkım çalışmalarının kurbanı olmaya devam etmektedirler. Bölgede ayrıca bahçe içerisinde yer alan birkaç konutla da karşılaşılmasıdır. Bu da bir zamanlar mahallelerde, bahçeli az katlı kârgir konutların olduğunu göstermektedir. (Şekil 9).

Sanayileşmenin başlamasıyla artan göç hareketleri sonucu ortaya çıkan gecekondular da incelenen bölgede bir başka konut grubunu oluşturmaktadırlar. Özellikle Feriköy ve Bomonti sanayi bölgeleri civarında yoğunlaşan bu gecekondular arasında da Art Deco stilinin etkilerinin görüldüğü bir kaç konut ile de karşılaşılmasıdır. (Katg. No.2, Katg. No.4, Katg. No.5, Katg. No.6)

Şekil 9. Bahçeli az katlı kârgir bir konut.

Yukarıda da bahsedildiği gibi tek bir akım ya da stile bağlanamayacak olan konutlar içerisinde, birbirinden çok farklı mimari karakterlere sahip pek çok örnekle karşılaşılmasıdır. Bu çalışmada, sadece Art Deco stilinin etkili olduğu az katlı kârgir konutlar üzerinde durulmuştur.

çalışılmış ve bu amaçla incelenen az katlı kârgir konutlar kendi içlerinde sınıflandırılmışlardır. Tek kattan başlayarak iki buçuk kat'a kadar yükselen konutlarda yapılan bu sınıflandırma, öncelikle kat adedine göre daha sonrada konutların cephe plastikleri ve dış görünüşleri ile ortaya konan mimari ifade esas alınarak yapılmıştır.

Yapılan bu tipolojik ayırım, yukarıda da belirtildiği gibi plan şemalarına göre ya da başka özelliklerine değil sadece konutların dış görünüşlerindeki mimari karakterler dikkate alınarak yapılmıştır.

2.2. Tipolojik Ayırım

Taşıdıkları mimari ifadelerine göre incelenen konutları şöyle gruplayabiliriz:

1) Tek Katlı Konutlar

2) Bir Buçuk Katlı Konutlar

3) İki Katlı Konutlar

- . Tür 3a) Asimetrik cephe, giriş üzeri balkonlu giriş aksı + dik açılı köşe pencereci pencere aksı,
- . Tür 3b) Asimetrik cephe, giriş üzeri balkonlu giriş aksı + yuvarlak köşe pencereci pencere aksı,
- . Tür 3c) Asimetrik cephe, giriş üzeri balkonlu giriş aksı + köşe penceresiz pencere aksı,
- . Tür 3d) Asimetrik cephe, giriş üzeri pencereci giriş aksı + köşe penceresiz pencere aksı,
- . Tür 3e) Alt katta asimetrik giriş ve pencere aksı, üst katta cepheye yayılan simetrik pencere aksı,
- . Tür 3f) Alt katta asimetrik giriş ve pencere aksı, üst katta simetrik iki pencere aksı ortasında fransız pencereci balkon aksı,

- . Tür 3g) Alt katta asimetrik giriş ve pencere aksı, üst katta simetrik iki pencere aksı,
- . Tür 3h) Alt katta asimetrik giriş ve yuvarlak köşe pencereli pencere aksı, üst katta simetrik iki pencere aksı.

4) İki Buçuk Katlı Konutlar

- . Tür 4a) Asimetrik cephe, giriş üzeri balkonlu giriş aksı + pencere aksı,
- . Tür 4b) Alçak giriş katı üzeri 2 tam-kat, asimetrik cephe, giriş üzeri balkonlu giriş aksı + pencere aksı,
- . Tür 4c) Asimetrik cephe, giriş üzeri balkonlu giriş aksı + köşe pencereli pencere aksı,
- . Tür 4d) Alt katta asimetrik giriş ve pencere aksı, üst katta cepheye yayılan Fransız pencereli balkon aksı,
- . Tür 4e) Asimetrik cephe, giriş üzeri balkonlu giriş aksı + 3 adet pencere aksı,
- . Tür 4f) Asimetrik cephe, giriş üzeri pencereli giriş aksı + pencere aksı.

5) Cumbalı Konutlar

6) Köşe Yapıları

7) Kendine Özgü Özellikler Gösteren Konutlar

2.2.1 Tek Katlı Konutlar

İncelenen bölgede tek katlı konutlara çok az rastlanmıştır. Asimetrik cephe karakteristiği gösteren bu konutlar, bir giriş aksı ve bir de pencere aksından oluşmaktadır. Çok katlı konutlar ile karşılaştırıldığında, tek katlı konutlardaki mimari kalitenin oldukça düşük olduğu görülür. Bu konutlarda, diğer konut türlerindeki Art Deco stilini yansıtan pek çok özellikten sadece kademeli çatı bitişlerine rastlanmaktadır. Yapılan incelemeler sonucu tek katlı konutların daha düşük gelir düzeyindeki sosyal kesim tarafından tercih edildiği ortaya çıkmıştır. Bu da tek katlı konutların niçin düşük gelirli sosyal kesimin yerleştiği gecekondular arasında yoğunlaştığını açıklamaktadır.

Tek Katlı Konutların Bölgedeki Dağılımı

<u>Katalog No</u>	<u>Ada</u>	<u>Parsel</u>	<u>Kapı No</u>
1	1317	44	20
2	-	9	16
3	1379	10	20
4	-	-	1
5	-	-	106
6	-	-	4

Tek Katlı Konutların Bölgedeki Dağılımı
(Harita üzerinde kapı no'ları gösterilmiştir)

Katg. No. 1) 1317 a. 44 p.
Dericiler Sokak No:20

5 katlı iki apartman arasında
kalmış tek katlı bir konut.

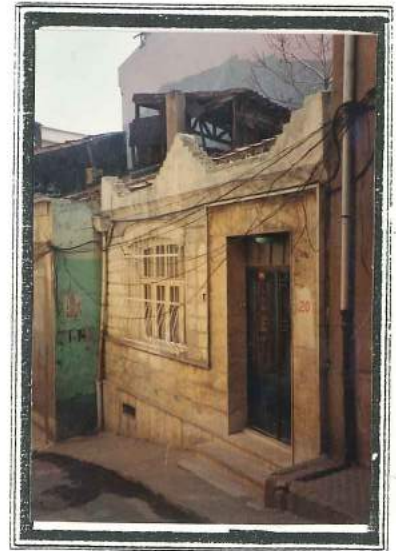
Katg. No. 2) 9 p.
Yay Meydanı Caddesi No:16

Komşu parsellerdeki az
katlı dükkanlarla uyum
içersinde bir konut.

Katg. No. 3) 1379 a. 10 p.
Tırmık Sokak No:20

Basık kemerli penceresi ile tek
katlı konutlar içersinde ayrı
bir yere sahip bir konut.

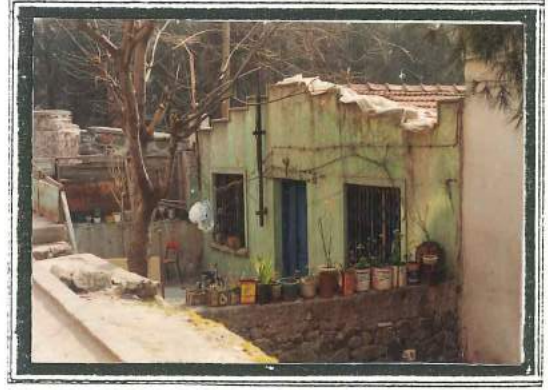
Katg. No. 4)
Darülaceze Caddesi No:1

Düşük gelirli ailelerin yer-
leştiği gecekondu mahallesin-
de bulunan tek katlı bir konut.

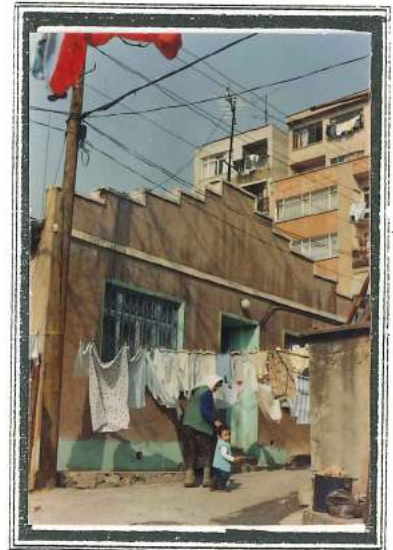
Katg. No. 5)
Darülaceze Caddesi No:106

Yine gecekondu mahalle-
sinde yer alan başka
bir konut.

Katg. No. 6)
Şahinler Sokak No:4

Gecekondu mahallesinden
bir başka bir örnek.

2.2.2. Bir Buçuk Katlı Konutlar

Bu konutlar bir tam kat ile sokl niteliğinde bir alt kattan oluşmaktadır. Giriş daima üst kattandır. Cephe asimetrik bir özelliğe sahip olup, ana cephe aksının bir yanında giriş aksı, diğer yanında da pencere aksı yer almaktadır. Giriş, saçak silmesine yaklaşan bir niş şeklinde olabildiği gibi cephe yüzeyinde de olabilmektedir. Giriştike basamaklar doğrudan yol seviyesine inmektedir. İncelenen bir buçuk katlı konutlarda da diğer konut türlerindeki mimari kaliteye pek rastlanmamıştır. Oldukça sade bir cephe anlayışına sahip olan bu konutların pek azında çatı bitişinde kabartma süslere rastlanırken, hemen hemen hiçbirinde kat silmesi dışında, süs niteliğinde silme kullanılmamıştır.

Bir Buçuk Katlı Konutların Bölgedeki Dağılımı

<u>Katalog No</u>	<u>Ada</u>	<u>Parsel</u>	<u>Kapı No</u>
7	1314	9	236/2
8	1300	-	6/2
9	1260	34	15
10	1325	-	81
11	1339	-	48
12	1300	-	99
13	1252	19	45
14	1254	-	57

Bir Buçuk Katlı Konutların Bölgedeki Dağılımı
(Harita üzerinde kapı no'ları gösterilmiştir)

Katg. No. 7) 1314 a. 9 p.
Bilezikçi Sokak No:236/2

Üçgen alınlık, niş şeklinde
kemerli giriş ve niş içersin-
de yer alan kafa penceresi.

Katg. No. 8) 1300 a.
Seymen Sokak No:6/2

Çatı bitişinde istiridye kabu-
ğunu andıran kabartma süs ve
kafa pencereli bir örnek.

Katg. No. 9) 1260 a. 34 p.
Lala Şahin Sokak No:15

İlave kat ve çatı bitişindeki
değişiklik.

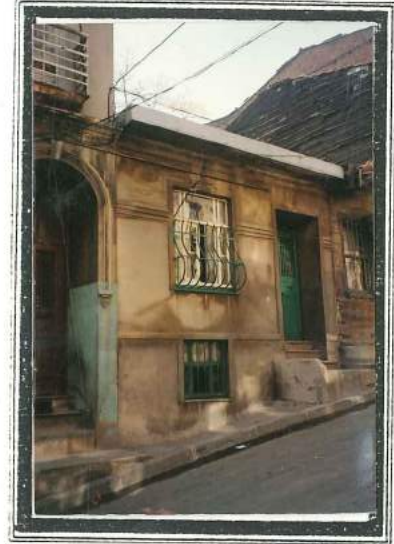

Katg. No. 10) 1325 a.
Pervaz Sokak No:81

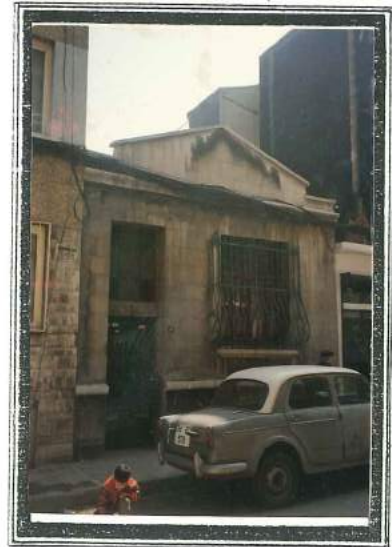
Katg. No. 11) 1339 a.
Tuzcu Murat Sokak No:48

Düz çatı bitişli ve bir buçuk
katlı konutlar içinde yatay
silmeye sahip bir örnek.

Katg. No. 12) 1300 a.
Eşref Efendi Sokak No:99

Üçgen alınlık ve kafa pencere-
li bir başka örnek.

Katg. No. 13) 1252 a. 19 p.
Şahmerdan Sokak No:45

Katg. No. 14) 1254 a.
Ortanca Sokak No:57

Dik açılı köşe pencere ve
kafa pencere

2.2.3. İki Katlı Konutlar

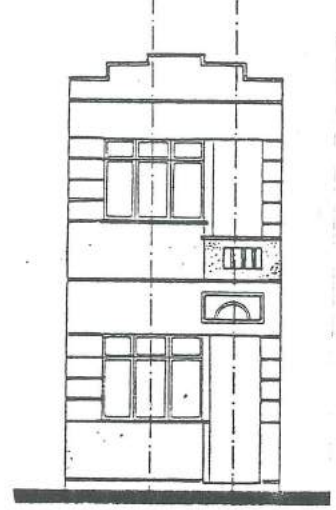
İki tam kattan oluşan bu konutların girişleri doğrudan yol seviyesinden olabildiği gibi, birkaç basamaktan sonra da olabilmektedir. Bu konutlar içerisinde her iki katı da ana cephe aksına simetrik olan örnek hiç yoktur. İnceleme sonunda oluşturulan alt türlerde, her iki katı da asimetric olan örnekler çoğunluğu oluşturup, alt katı asimetric, üst katı ana cephe aksına simetrik olan çok az örneklerle karşılaşılmıştır. İki katlı konutlarda görülen başlıca özelliklerden biri, kat silmesi dışında süs niteliği taşıyan herhangi bir silmeye rastlanmamış olmasıdır. Ayrıca çatı bitişlerinde kabartma süsleri, dik açılı veya yuvarlak köşe pencereleri, balkon korkulukları ve kafa pencereleri ile cephesi zenginleşen bu konutlar, tek katlı ve bir buçuk katlı konutlara nazaran daha zengin bir mimari kaliteye sahiptirler.

İki Katlı Konutların Alt Türleri (Tablo 2.)

- 3a. Asimetric cephe, giriş üzeri balkonlu giriş aksı+dik açılı köşe pencereli pencere aksı,
- 3b. Asimetric cephe, giriş üzeri balkonlu giriş aksı+yuvarlak köşe pencereli pencere aksı,
- 3c. Asimetric cephe, giriş üzeri balkonlu giriş aksı+köşe penceresiz pencere aksı,
- 3d. Asimetric cephe, giriş üzeri pencereli giriş aksı+köşe penceresiz pencere aksı,
- 3e. Alt katta asimetric giriş ve pencere aksı, üst katta cepheye yayılan simetrik pencere aksı,
- 3f. Alt katta asimetric giriş ve pencere aksı, üst katta simetrik iki pencere aksı ortasında fransız penceresi,
- 3g. Alt katta asimetric giriş ve pencere aksı, üst katta simetrik birer pencere aksı,
- 3h. Alt katta asimetric giriş ve yuvarlak köşe pencereli pencere aksı, üst katta simetrik iki pencere aksı,

İki Katlı Konutların Bölgedeki Dağılımı
(Harita üzerinde kapı no'ları gösterilmiştir)

Tür 3a

Bu türün ana özelliği giriş aksının üzerinde balkon bulunmasıdır. Dik olarak kesişen köşe penceresine sahip olan bu türde, pencere genelde üç adet kanata bölünmüştür. Girişin üzerinde ya dikdörtgen şeklinde ya da dikdörtgen içerisinde yarım veya tam daire şeklinde kafa penceresi bulunmaktadır. Çatı bitişleri çoğunlukla kademeli şekilde yapılmış ve çoğunlukla süs kullanılmıştır. Cephe, yapı yüksekliğine oranla daha dardır.

Bu Kapsamdaki Konutların Bölgedeki Dağılımı

<u>Katalog No</u>	<u>Ada</u>	<u>Parsel</u>	<u>Kapı No</u>
15	1246	15	20
16	1248	43	47
17	1337	25	39
18	1338	9	26
19	1246	8	12

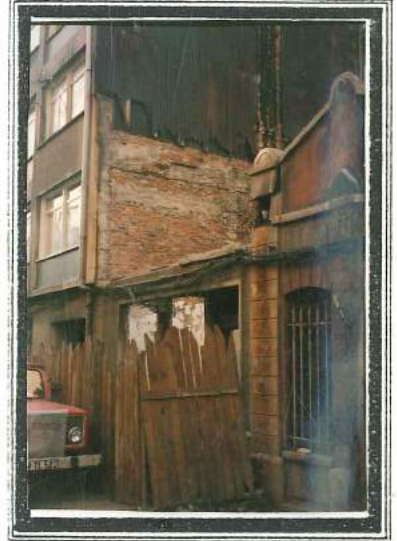
Katg. No. 15) 1246 a. 15 p.
Savaş Sokak No:20

Kasım 1989
Yıkımdan önce

Katg. No. 15) 1246 a. 15 p.
Savaş Sokak No:20

Mart 1990
Yıkım sırasında

Katg. No. 15) 1246 a. 15 p.
Savaş Sokak No:20

Nisan 1990
Yeni inşaat başlangıcı

Katg. No. 16) 1337 a. 25 p.
Yiğitbaşı Sokak No:39

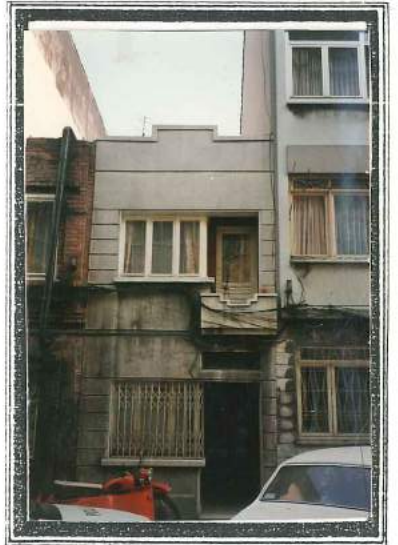

Katg. No. 17) 1338 a. 9 p.
Tuzcu Murat Sokak No:26

Katg. No. 18) 1248 a. 43 p.
Şahadet Sokak No:47

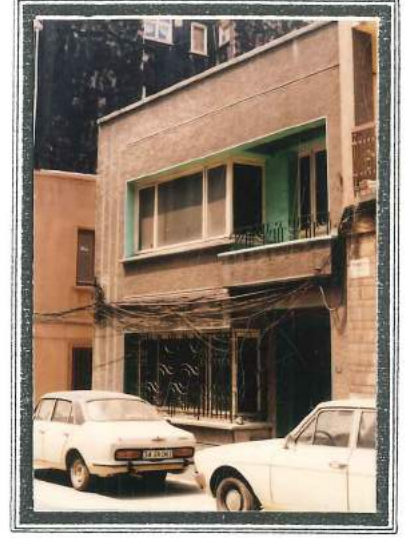
Çatı ve kat silmesi dışında
pencere yanında yatay silme.

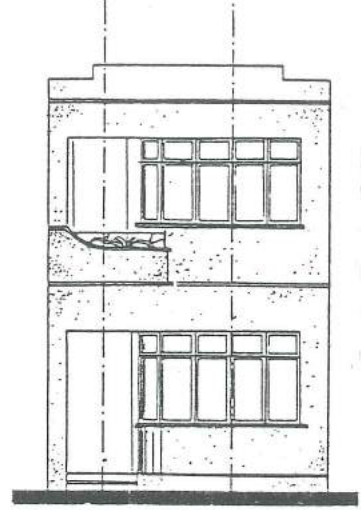

Katg. No. 19) 1246 a. 8 p.
Savaş Sokak No:12

Tavanında açılan büyük bir
delikle yıkım öncesi son
günlerini yaşayan bir konut.

Mayıs 1990

Tür 3b

Bu türün ana özelliği. giriş aksının üzerinde balkon bulunması olup, dik açılı köşe penceresi yerine yuvarlak köşe penceresinin bulunmasıdır. Bu türde pencere çoğunlukla dört kanata bölünse de, bazı konutlarda iki veya üç kanattan sonra araya bir söve atılarak yuvarlak köşe penceresi oluşturulmuştur. Çatı bitişleri düz ya da çok az kademelidir. Ender olarak da cephe aksına asimetrik, egrisel çatı bitişi yapılmıştır. Kafa penceresinin pek kullanılmadığı bu türde silme ve süse de pek fazla yer verilmemiştir.

Bu Kapsamdaki Konutların Bölgedeki Dağılımı

<u>Katalog No</u>	<u>Ada</u>	<u>Parsel</u>	<u>Kapı No</u>
20	1230	5	5
21	1230	6	7
22	1230	7	9
23	1230	8	11
24	1260	31	21
25	1231	9	254
26			19
27	1338	10	28
28	1194	45	34

Katg. No. 20) 1230 a. 5 p.
Nasip Sokak No:5

İlave kat,yok edilen çatı bi-
tişi.

Katg. No. 21) 1230 a. 6 p.
Nasip Sokak No:7

Ana cephe aksına asimetric eğ-
risel çatı bitişi.

Katg. No. 22) 1230 a. 7 p.
Nasip Sokak No:9

Katg. No. 23) 1230 a. 8 p.
Nasip Sokak No:11

Katg. No. --) 1230 a. 5-6-7-8 p.
Nasip Sokak No:5-7-9-11

4 konutun oluřturdugu köşk
bir sokak silüeti.

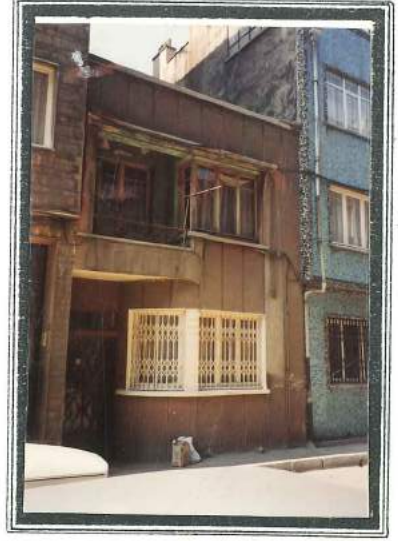
Katg. No. 24) 1260 a. 31 p.
Lala şahin Sokak No:21

İptal edilen balkon.

Katg. No. 25) 1231 a. 9 p.
Savaş Sokak No:254

Cephe üzerindeki düşey fugalar
cepheye hareketlilik getirmekte,
alt katta yuvarlak köşe pencere
üst katta da dik açılı köşe pen-
cerenin kullanılması ilgi çekici.

Katg. No. 26) 995 a. 21 p.
Feriköy Fırın Sokak No:19

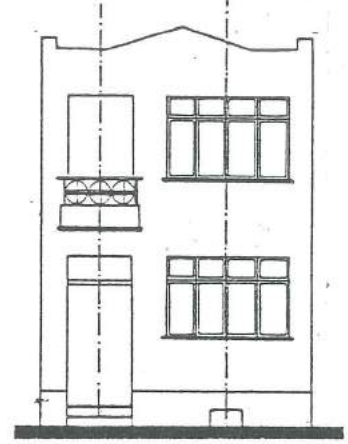
Katg. No. 27) 1338 a. 10 p.
Tuzcu Murat Sokak No:28

Katg. No. 28) 1194 a. 45 p.
Ermevdanı Sokak No:34

Çatı katlı konut.

Tür 3c

Bu türün ana özelliği giriş aksının üzerinde balkon olması ve köşe penceresiz bir pencere aksının bulunmasıdır. Bu tip konutlarda sokl niteliğindeki alt katın penceresi çoğunlukla cepheye yansır. Cephede kat silmesi dahil olmak üzere hemen hemen hiç silme yoktur. Ayrıca herhangi bir süse de yer verilmemiştir.

Bu Kapsamdaki Konutların Bölgedeki Dağılımı

<u>Katalog No</u>	<u>Ada</u>	<u>Parsel</u>	<u>Kapı No</u>
29	1324	14	27
30			
31	1328	3	6

Katg. No. 29) 1324 a. 14 p.
Pervaz Sokak No:27

Çatı bitişinin balkon üzerin-
de çıkıntı yapması ilgi çekici.

Katg. No. 30) 1304 a. 20 p.
Eşref Efendi Sokak No:184

Katg. No. 31) 1328 a. 3 p.
Pervaz Sokak No:6

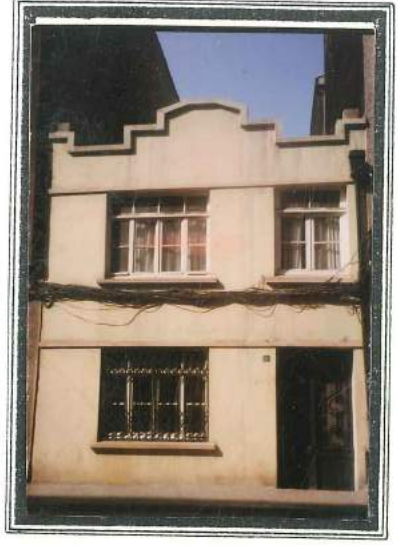
Tür 3d

Genelde kat yüksekliklerinin alçak olduğu bu türde, giriş aksı üzerinde iki veya üç kanatlı bir pencere bulunur. Cephede, ayrıca, giriş aksının üzerindeki pencere dışında üç veya dört kanatlı bir pencere aksı daha vardır. Kat silmeleri dışında herhangi bir süsleyici silmenin bulunmadığı bu türde çatı, kademeler dışında üçgen veya eğrisel olarak bitirilmiştir. Bu türde kafa penceresi hiç kullanılmamıştır.

Bu Kapsamdaki Konutların Bölgedeki Dağılımı

<u>Katalog No</u>	<u>Ada</u>	<u>Parsel</u>	<u>Kapı No</u>
32	1247	22	42
33	1349	3	36
34	1252	9	48
35	1260	33	17
36	1218	12	266
37	1194	31	8

Katg. No. 32) 1247 a. 22 p.
Kuyulubağ Sokak No:42

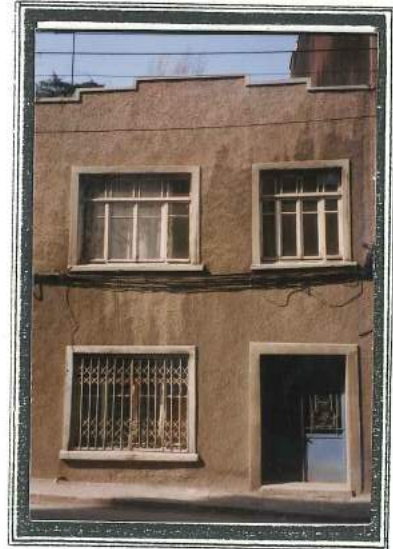

Katg. No. 33) 1349 a. 3 p.
Akagalar Caddesi No:36

Yapım Tarihi:1937

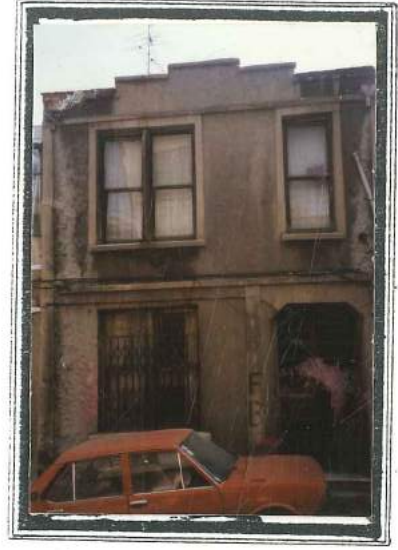

Katg. No. 34) 1252 a. 9 p.
Evlenezade Sokak No:48

Katg. No. 35) 1260 a. 33 p.
Lalaşahin Sokak No:17

Kullanılmayan bir konut.

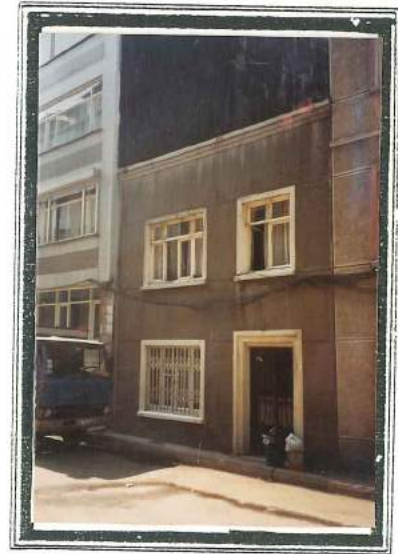

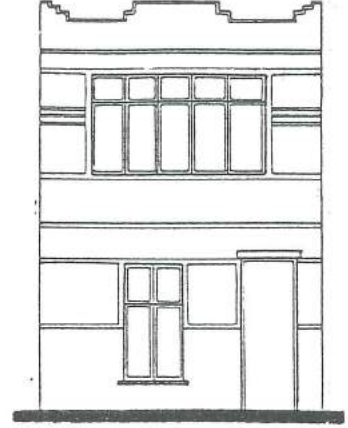
Katg. No. 36) 1194 a. 31 p.
Ermeıdanı Caddesi No:8

Katg. No. 37) 1218 a. 12 p.
Savaş Sokak No:266

Hemen hemen 1/1 cephe
oranına sahip.

Tür 3e

Az rastlanan bu tür konutlarda alt ile üst katın cephe aksları farklıdır. Üst katta cephe aksını ortalayan dört veya beş kanatlı bir pencere yer alır. Üst katta simetrik bir cephe karakteristiği gözükrken, alt katta asimetrik bir cephe karakteristiği göze çarpar. Çatı bitişi kademeli olup kabartma süs kullanılmamıştır. Bu türde incelenen örnekler içerisinde de kafa penceresine rastlanmamıştır.

Bu Kapsamdaki Konutların Bölgedeki Dağılımı

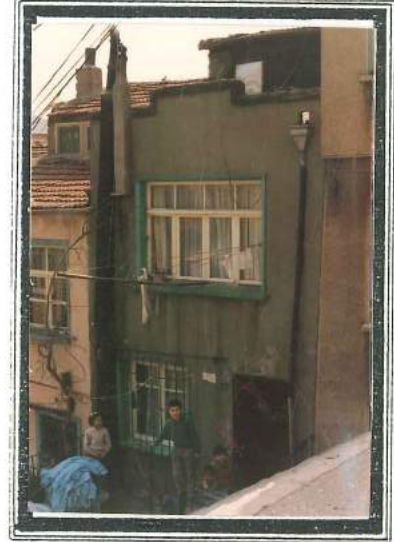
<u>Katalog No</u>	<u>Ada</u>	<u>Parsel</u>	<u>Kapı No</u>
38	1252	11	-
39	1345	-	11
40	1386	8	67
41	1676	13	44
42	1676	14	46
43	1307	7-8	171-173
44	1234	7	194
45	1328	20	42
46	995	24	11

Katg. No. 38) 1252 a. 11 p.

5 kanattan 4 kanata indirilen üst kat penceresi.

Katg. No. 39) 1345 a.
Kaytancı Kasım Sokak No:11

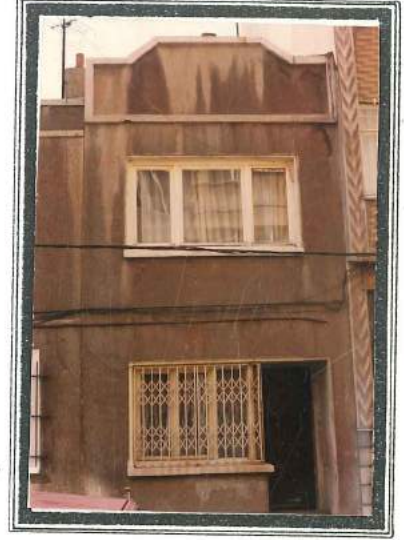
Katg. No. 40) 1386 a. 8 p.
Dolapdere Caddesi No:67

İşyeri olarak kullanılan bir örnek.

Katg. No. 41) 1676 a. 13 p.
Kahramanbey Sokak No:44

Alt katta köşe penceresinin
bulunduğu bir örnek.

Katg. No. 42) 1676 a. 14 p.
Kahramanbey Sokak No:46

Katg. No. 43) 1307 a. 7-8 p.
Dolapdere Caddesi No:171-173

İşyerine dönüştürülmüş birer
örnek. Alt katta değişiklik
yapılarak giriş genişletilmiş.

Katg. No. 44) 1234 a. 7 p.
Kurtuluş Caddesi No:194

İşyerine dönüştürülmüş bir
başka örnek.

Katg. No. 45) 1328 a. 20 p.
Sadri Maksudi Arsel Sokak No:42

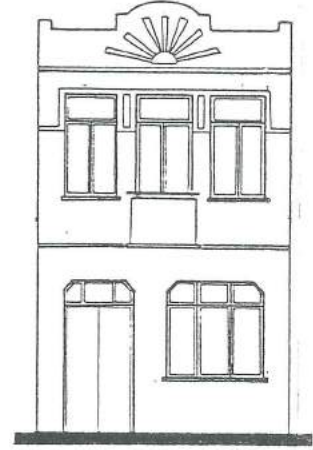
Yapım tarihi:1952
1920-40 dönemi sonrası olmasına
rağmen o dönemin etkisi açıkça
görülmemekte.

Katg. No. 46) 995 a. 24 p.
Düzoglu Sokak No:11

Terkedilmiş bir konut.

Tür 3f

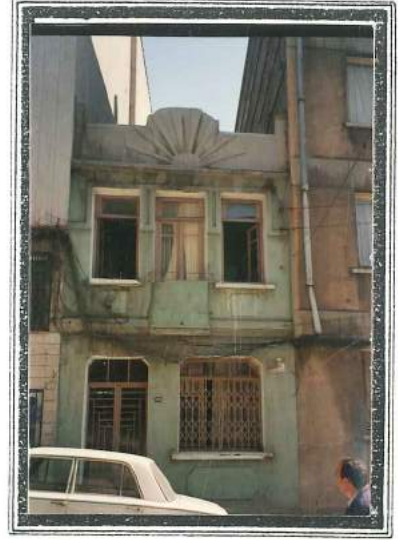
Alt ve üst katın akslarının farklı olduğu bu türe de incelenen bölgede çok az sayıda rastlanmıştır. Üst kat ana cephe aksına simetrik şekilde yapılmış, ortada bir balkona yer verilmiştir. Bu balkonun her iki yanına birer pencere aksı konulmuştur. Alt katta da girişin yanına iki veya üç kanatlı bir pencere yerleştirilmiştir. Görüldüğü gibi üst kat simetrik, alt kat ise asimetric olarak yapılmıştır. Çatı bitişinde kabartma süs kullanılmış, cepheyi zenginleştirmek amacıyla kat ve çatı silmeleri dışında silmeye sadece bir örnekte rastlanmıştır.

Bu Kapsamdaki Konutların Bölgedeki Dağılımı

<u>Katalog No.</u>	<u>Ada</u>	<u>Parsel</u>	<u>Kapı No</u>
47	1313	15	78
48	1676	15	48

Katg. No. 47) 1313 a. 15 p.
Sadri Maksudi Arsel Sokak No:78

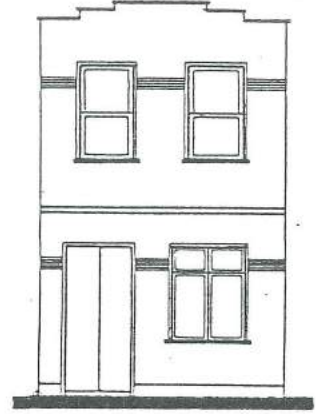
Değişikliğe uğrayan balkon kor-
kuluğu.

Katg. No. 48) 1676 a. 15 p.
Kahramanbey Sokak No:48

Bu örnekte alt kat da simetrik bir
özellik taşımaktadır. İki giriş kapı-
sından birisi kömürlüğe diğeri ise
eve girişi sağlar.

Tür 3g

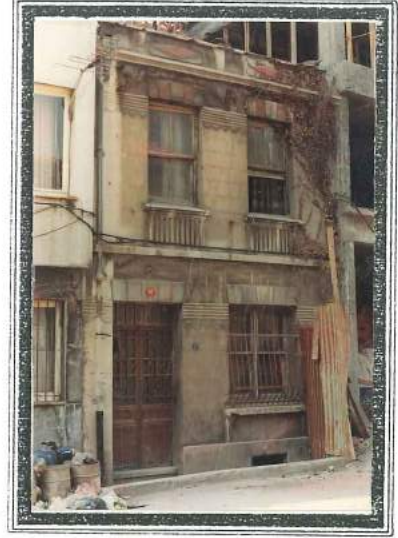
Bu türde üst kat, ana cephe aksına simetrik bir şekilde yapılmış ve bu ana aksın her iki yanına birer pencere aksı konulmuştur. Alt katta da girişin yanına iki veya üç kanatlı bir pencere aksı yerleştirilmiştir. Bu türün incelenen örneklerinden bir tanesinde (katg.no.48) pencere aralarında yatay silmenin kullanıldığı görülmüştür.

Bu Kapsamdaki Konutları Bölgedeki Dağılımı

<u>Katalog No</u>	<u>Ada</u>	<u>Parsel</u>	<u>Kapı No</u>
49	1191	13	17
50	1340	-	19

Katg. No. 49) 1191 a. 13 p.
Ermevdanı Caddesi No:17

Giyotin pencereye rastlanan
ender örneklerden bir tanesi.
Terkedilmiş durumda.

Katg. No. 50) 1340 a. Kapı No:19

Dolapdere caddesinin bir arka
sokağında işyerine dönüştürülmüş,
ve girişi yapılan değişiklikle
genişletilmiş bir örnek.

Tür 3h

Bu türde, üst kat ana cephe aksına simetrik bir şekilde yapılmış ve bu ana aksın her iki yanına birer pencere aksı yerleştirilmiştir. Girişin yanında yuvarlak köşe pencereleri ile benzer türlerinden ayrılmaktadır. Yuvarlak köşe pencere dışında giriş aksının yanında bir başka pencere aksı daha bulunmaktadır. Giriş, diğer köşe pencereli örneklerde olduğu gibi bir niş şeklinde içeri çekilmiştir.

Bu Kapsamdaki Konutların Bölgedeki Dağılımı

<u>Katalog No</u>	<u>Ada</u>	<u>Parsel</u>	<u>Kapı No</u>
51	1252	18	47

Katg. No. 51) 1252 a. 18 p.
Şahmerdan Sokak No:47

Bir zamanlar giriş saçağının
bulunduğu fakat daha sonra çökme
tehlikesi doğduğu için saçağı
iptal edilen bir konut.

2.2.4. İki Buçuk Katlı Konutlar

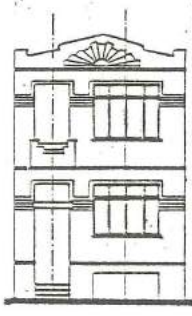
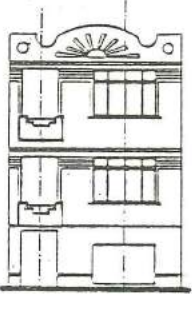
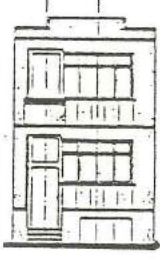
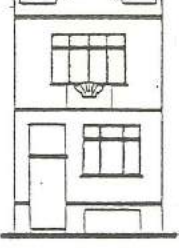
İki tam kat ve sokl niteliğinde bir alt kattan oluşurlar. Sokl niteliğindeki alt kat çoğu örnekte eğimden yararlanılarak veya basanaklarla inilen bir dükkan olarak kullanılmıştır. Çoğu örneğin girişi yol seviyesindedir. İki katlı konutlarda olduğu gibi her iki katı da ana cephe aksına simetrik olan örnek hiç yoktur. Sadece üst katın ana cephe aksına simetrik olduğu örnekler ise çok azdır. Bir tür dışında diğer tüm türlerdeki örnekler asimetric cephe karakteristiğine sahiptir. Genelde girişin üzerinde içeri çekilmiş ya da yaklaşık 30 cm. çıkmalı ve Fransız pencere balmkonlara rastlamak mümkündür. Hem çatı bitişlerinde, hem de cephe üzerinde oldukça zengin süsleyici motiflere rastlanmaktadır. Güneş ışınlarını, tavus kuşu kuyruğunu, istiridye kabuğunu andıran kabartma süslerin kullanıldığı çatı bitişleri, aztek sanatının izlerini taşıyan düşey silme başları, balkon ve Fransız penceresinin korkuluklarındaki kademeler, borular ve sıcak demir işçiliği Art Deco stilinin birer parçasıdır.

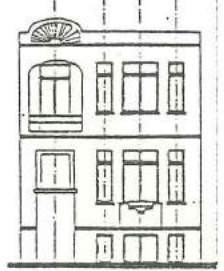
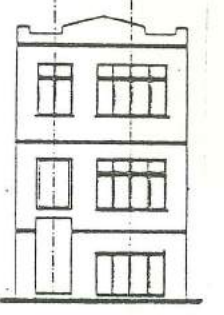
İki Buçuk Katlı Konutların Alt Türleri (Tablo 1.)

- 4a. Asimetric cephe, giriş üzeri balkonlu giriş aksı+ pencere aksı,
- 4b. Alçak giriş katı üzeri iki tam kat, asimetric cephe, giriş üzeri balkonlu giriş aksı+pencere aksı,
- 4c. Asimetric cephe, giriş üzeri balkonlu giriş aksı+köşe pencere pencere aksı,
- 4d. Alt katta asimetric giriş ve pencere aksı, üst katta cepheye yayılan Fransız pencere balmkon aksı,
- 4e. Asimetric cephe, giriş üzeri balkonlu giriş aksı+ üç ayrı pencere aksı,
- 4f. Asimetric cephe, giriş üzeri pencere balmkonlu giriş aksı+ pencere aksı,

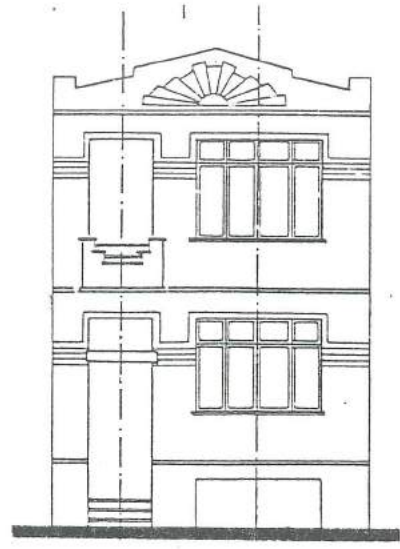

İki Buçuk Katlı Konutların Bölgedeki Dağılımı
(Harita üzerinde kapı no'ları gösterilmiştir)

4a	
Asimetrik cephe,giriş üzeri balkonlu giriş aksı+pencere aksı	
4b	
Alçak giriş katı üzeri 2 tam kat, asimetrik cephe,giriş üzeri balkonlu giriş aksı+pencere aksı	
4c	
Asimetrik cephe,giriş üzeri balkonlu giriş aksı+köşe pencereli pencere aksı	
4d	
Alt katta asimetrik giriş ve pencere aksı,üst katta cepheye yayılan fransız pencereli balkon aksı	

4e	
Asimetrik cephe,giriş üzeri balkonlu giriş aksı+ 3 adet pencere aksı	
4f	
Asimetrik cephe,giriş üzeri pencereli giriş aksı+pencere aksı	

Tablo 2. İki Buçuk Katlı Konutların Alt Türleri

Tür 4a

Bu türün cephe karakteristiği, ana yol cephesinde içeri çekilmiş ya da yaklaşık 30 cm. çıkmalı ve Fransız pencere ve balkonun giriş ile aynı aks üzerinde bulunmasıdır. Bu türde cephenin bir yanında içeri çekmeli veya Fransız pencere ve balkon ve giriş, diğer yanında altı üstü üç veya dört kanatlı birer pencere yer alır. Bu türde incelenen örnekler içerisinde çatı bitişlerinde zengin kabartma süslere, cephede de yatay ve dikey silmelere rastlamak mümkündür.

Bu Kapsamdaki Konutların Bölgedeki Dağılımı

<u>Katalog No</u>	<u>Ada</u>	<u>Parsel</u>	<u>Kapı No</u>
52	1252	8	44
53	1299	42	12
54	1300	-	111
55	1296	22	84
56	1294	38	62/3
57	1262	42	26
58	1300	-	91
59	1300	-	93
60	1248	15	35
61	1248	14	37
62	1248	13	39
63	1328	4	8
64	1339	-	50
65	1338	35	26

Katg. No. 52) 1252 a. 8 p.
Evlenezade Sokak No:44

Katg. No. 53) 1299 a. 42 p.
Seymen Sokak No:12

Zengin bir cepheye sahip bir konut. Güneş ışınlarını andıran kabartma süslü çatı bitişi.

Katg. No. 54) 1300 a.
Eşref Efendi Sokak No:111

Bu tür içersinde yer alan köşe pencereleli bir konut. Üst kat kullanılmıyor.

Katg. No. 55) 1296 a. 22 p.
Türkbey Sokak No:84

Katg. No. 56) 1294 a. 38 p.
Eşref Efendi Sokak No:62/3

Terkedilmiş bir konut.
Zemindeki dükkanda kullanılmamak-
ta.

Katg. No. 57) 1262 a. 42 p.
Şahap Sokak No:26

Pencere yanlarındaki düşey sil-
meleri ile dikkat çeken konutun
sokl niteliğindeki alt katı dükk-
kan olarak kullanılmakta.

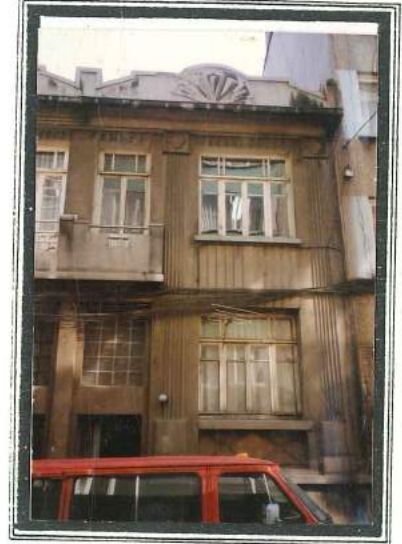
Katg. No. 58) 1300 a.
Eşref Efendi Sokak No:91

Zengin bir cepheye sahip konutun özellikle pencere altları ve düşey silmeleri dikkat çekmekte. Boruların kullanıldığı balkon korkuluğuna incelenen örneklerde oldukça sık rastlanmakta.

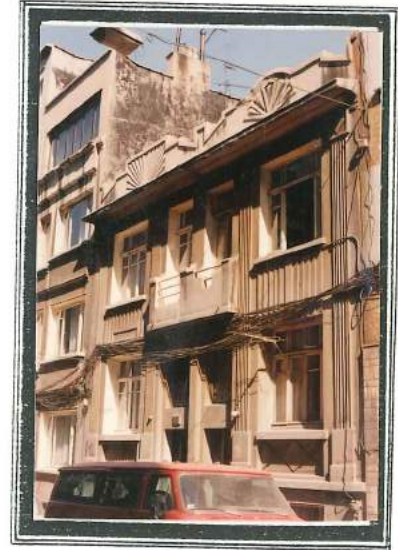
Katg. No. 59) 1300 a.
Eşref Efendi Sokak No:93

Bir önceki konuttan farklı pencere altı süslerine ve düşey silme başlığına sahip komşu parseldeki konut.

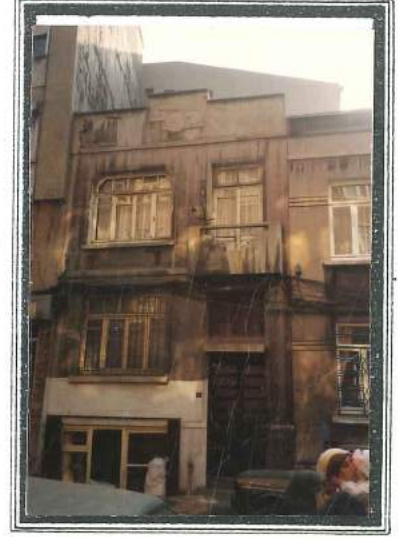
Katg. No. 58-59) 1300 a.
Eşref Efendi Sokak No:91-93

Benzer özelliklere sahip iki konutun genel görünümü.

Katg. No. 60) 1248 a. 15 p.
Şahap Sokak No:35

Sokl niteliğindeki alt kat
dükkan olarak kullanılmakta.

Katg. No. 61) 1248 a. 14 p.
Şahap Sokak No:37

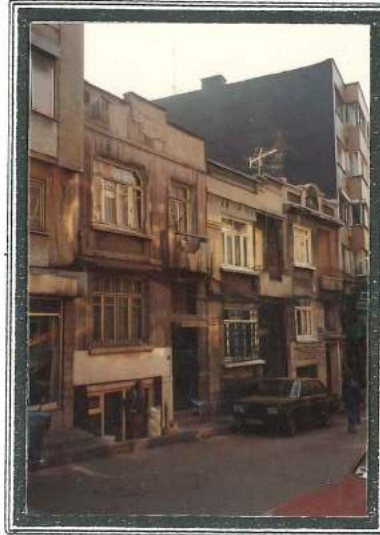
Ana cephe aksına göre asimetrik
bir çatı bitişine sahip.

Katg. No. 62) 1248 a. 13 p.
Şahap Sokak No:39

Sokl niteliğindeki alt kat dükkan
olarak kullanılmakta.

Üç konutun genel
görünümü

Katg. No. 63) 1328 a. 4 p.
Pervaz Sokak No:8

Giriş niş şeklinde içeri çekilmiş.

Katg. No. 64) 1339 a.
Tuzcu Murat Sokak No:50

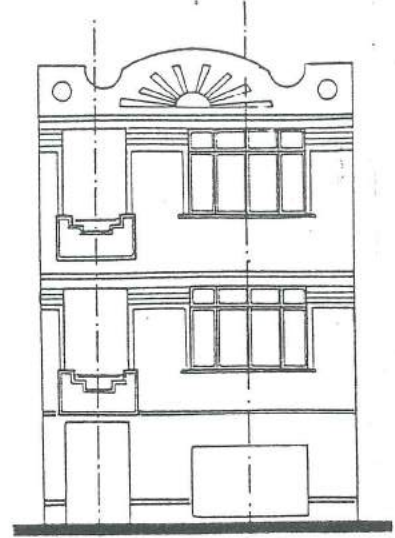
Niş şeklinde içeri çekilmiş
kemerli giriş. Alt katta pence-
re ve giriş nişi söve ile çev-
rili.

Katg. No. 65) 1338 a. 35 p.
Yigitbaşı Sokak No:26

Üst katta yaklaşık 30 cm çık-
malı fransız pencereli balkon.

Tür 4b

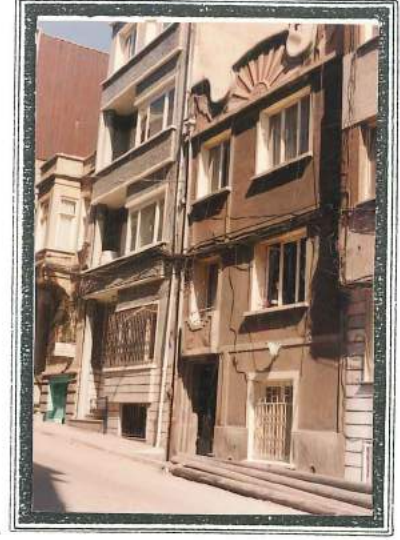
Giriş katınının diğer türlere oranla oldukça alçak olduğu bu tür, asimetrik bir cephe karakteristiğine sahiptir. Ana cephe aksınının bir yanında giriş aksı, diğer yanında da pencere aksı yer alır. Giriş aksı üzerinde iki tam kata ait Fransız pencere ve birer balkon bulunmaktadır. Pencere aksı üzerinde ise de iki veya dört kanatlı birer pencere yer almıştır. Cepheye bakıldığında dikkati çeken bir özellik de kat yükseklikleri arasındaki eşitsizliktir. Alt kattan üst kata doğru artan kat yüksekliği, kabartma süslü bir çatı bitişi ile sonuçlandırılmıştır.

Bu Kapsamdaki Konutların Bölgedeki Dağılımı

<u>Katalog No</u>	<u>Ada</u>	<u>Parsel</u>	<u>Kapı No</u>
66	1297	46	107
67	1316	47	245

Katg. No. 66) 1297 a. 46 p.
Türkbey Sokak No:107

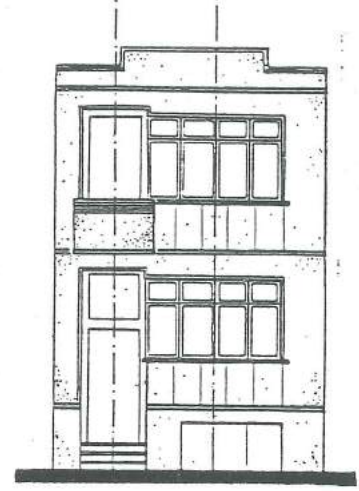
Yapım tarihi:1937
Kademeli balkon korkuluğu
üst katta iptal edilerek
fransız penceresi normal
pencere haline getirilmiş.

Katg. No. 67) 1316 a. 47 p.
Eşref Efendi Sokak No:245

Girişin üstündeki kat kullanılmıyor.

Tür 4c

Asimetrik bir cephe karakteristiğine sahip bu türde de giriş üzeri balkonlu giriş aksı ile köşe pencereci bir pencere aksı bulunmaktadır. Köşe penceresi dik açılı olabildiği gibi yuvarlak da olabilir. Yol seviyesinden birkaç basamakla çıkılan ve kafa penceresi bulunan bir girişe sahip olan bu konutlarda çatı bitişleri çok az kademeli veya düzdür. Ender olarak kabartma süs kullanılmış, kat ve çatı silmeleri dışında cephede yatay veya düşey silme kullanılmamıştır. Bu türde, köşe pencereci pencere aksının yanında bir başka pencere aksına sahip (bu aks balkonlu da olabilir) iki örneğe rastlanmıştır.

Bu Kapsamdaki Konutların Bölgedeki Dağılımı

<u>Katalog No</u>	<u>Ada</u>	<u>Parsel</u>	<u>Kapı No</u>
68	1012	18	34
69	1012	19	36
70	1023	24	15
71	1337	6	37
72	1294	29	44

Katg. No. 68) 1012 a. 18 p.
Tokatçioğlu Sokak No:34

Sokl niteliğindeki alt kat
dükkan olarak kullanılmakta.

Katg. No. 69) 1012 a. 19 p.
Tokatçioğlu Sokak No:36

Sokl niteliğindeki alt kat
dükkan olarak kullanılmakta,
Bu türdeki giriş aksı dışın-
daki pencere aksı yerini bal-
kon aksına bırakmış.

Katg. No. 68-69) 1012 a. 18-19 p.
Tokatçioğlu Sokak No:34-36

Komşu parsellerde bulunan
her iki evin genel görünümü.

Katg. No. 70) 1023 a. 24 p.
Harzemşah Sokak No:15

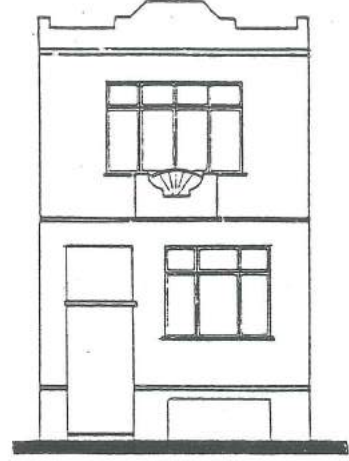
Katg. No. 71) 1337 a. 6 p.
Yigitbaşı Sokak No:37

Katg. No. 72) 1294 a. 29 p.
Eşref Efendi Sokak No:44

Ana cephe aksına asimetric
çatı bitişi ve kapatılan
balkon.

Tür 4d

Bu türde cephe karakteristigi olarak, alt katta asimetrik giriş ve pencere aksı, üst katta da ana cephe aksını ortalayan yaygın pencereli ve yaklaşık 30 cm. çıkmalı fransız pencereli balkon aksı görülmektedir. İncelenen örneklerden birinde, fransız pencereli balkon yerini, normal çıkmalı balkona, cepheye yayılan pencere ise yerini iki ayrı pencere aksına bırakmıştır. Hemen hemen bütün iki buçuk katlı örneklerde rastlanan kafa penceresine sahip olan bu türde de, çatı bitişi az kademelidir. Giriş yol seviyesinden birkaç basamak yukarıdadır. Çatı ve kat silmeleri dışında cephelerde yatay veya düşey silme kullanılmamıştır.

Bu Kapsamdaki Konutların Bölgedeki Dağılımı

<u>Katalog No</u>	<u>Ada</u>	<u>Parsel</u>	<u>Kapı No</u>
73	1242	68	49
74	1298	33	138
75	1304	5	21
76	1328	6	12
77	1250	2	151
78	1298	55	119

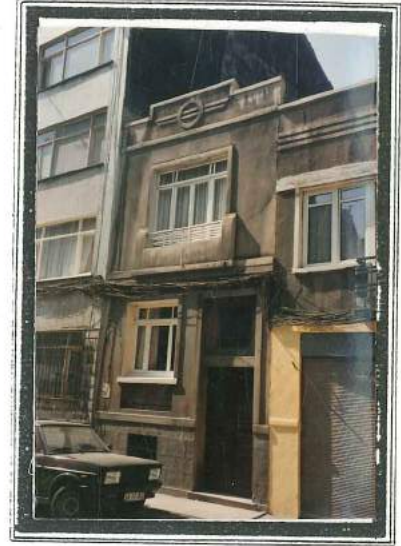
Katg. No. 73) 1242 a. 68 p.
Savaş Sokak No:49

Terkedilmiş bir konut,fransız
pencereli balkon korkuluğu
dikkat çekici.

Katg. No. 74) 1298 a. 33 p.
Bilezikçi Sokak No:138

Oldukça geniş fransız pencereli
bir balkon'a sahip konut.

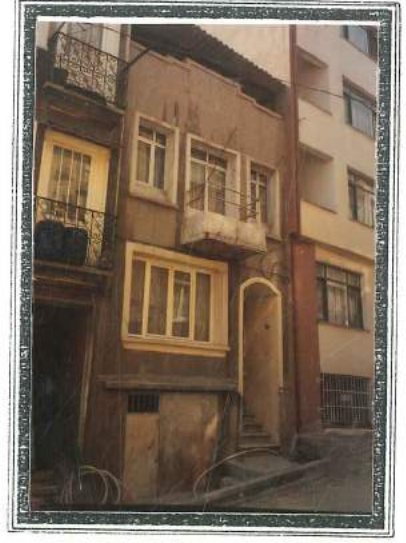
Katg. No. 75) 1304 a. 5 p.
Seymen Sokak No:21

İncelenen tüm örnekler içer-
sinde kısa zaman önce boyanmış
tek örnek,fransız pencere ve
balkon korkuluğu da değişikliğe
uğramış.

Katg. No. 76) 1328 a. 6 p.
Pervaz Sokak No:12

Diğer örneklerden farklı olarak çıkma bir balkona sahip, kat ilavesi yapılmış, bodrum kata dışardan giriş verilmiş.

Katg. No. 77) 1250 a. 2 p.
Baruthane Caddesi No:151

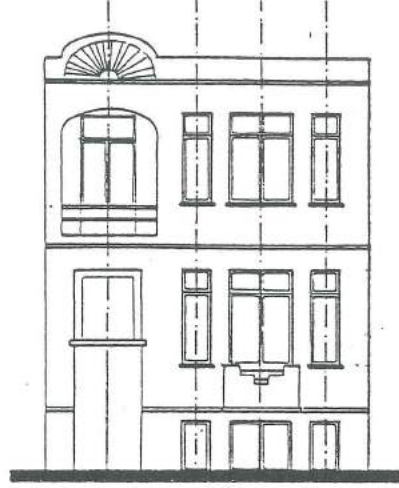
Çatı bitişi kademeli iken düz hale getirilmiş.

Katg. No. 78) 1298 a. 55 p.
Baysungur Sokak No:119

İlave kat, sokl niteliğindeki alt kat dükkan olarak kullanılmakta.

Tür 4e

Asimetrik bir cephe karakteristiğine sahip bu türde, giriş üzeri balkonlu bir giriş aksının yanısıra birbirinden ayrı üç pencere aksı görülmektedir. İncelenen bölgede sadece yan yana iki parselde bu türe rastlanmış, giriş aksı dışında ayrıca üç ayrı pencere aksı bulunan örneklerle rastlanmamıştır. Dar kenarlı iki pencerenin ortasında yer alan pencerenin genişliği, dar kenarlı pencerelerin yaklaşık iki katıdır. Ortadaki geniş pencere alt katta Fransız pencereye dönüşmüştür. Girişin üzerindeki balkon şimdiye kadar görülen balkonlardan farklı olup, çıkma şeklinde yapılmamış, içeri çekilmiştir. Korkuluk olarak boruların kullanılması ilgi çekicidir. Pencere altlarının cepheden bir miktar içeri çekilerek süslendiği bu türde de kafa penceresi bulunmaktadır.

Bu Kapsamdaki Konutların Bölgedeki Dağılımı

<u>Katalog No</u>	<u>Ada</u>	<u>Parsel</u>	<u>Kapı No</u>
79	1292	54	37
80	1292	55	35

Katg. No. 79) 1292 a. 54 p.
Türkbey Sokak No:37

Fransız pencereleli balkon.

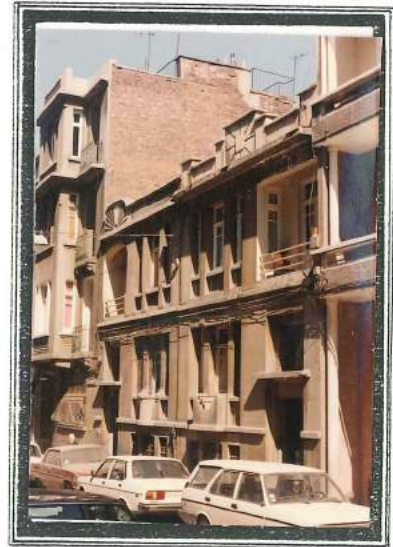
Katg. No. 80) 1292 a. 55 p.
Türkbey Sokak No:35

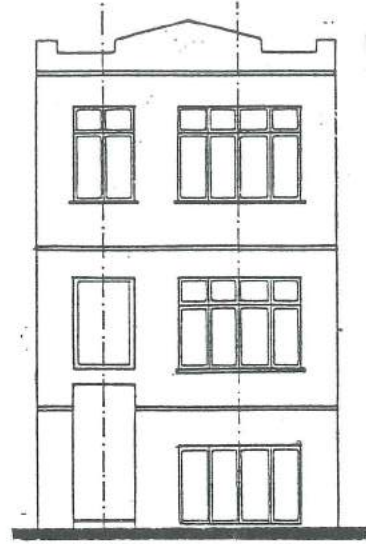
Ana cephe aksına asimetric
çatı bitişi,fransız pencereleli
yuvarlak balkon.

Katg. No. 79-80) 1292 a. 54-55 p.
Türkbey Sokak No:35-37

Komşu iki parseldeki konut-
ların genel görünümü.

Tür 4f

Bu türde ki konutlar da asimetrik bir cephe karakteristiğine sahiptir. Giriş üzeri pencereli giriş aksı ve bir pencere aksından oluşan bu türde giriş üzerinde kafa penceresi bulunduğu gibi, bu kafa penceresi yerini normal bir pencereye de bırakabilmektedir. Girişin biraz basık olduğu bu türde, giriş çoğunlukla yol seviyesinden bir basamak yukarıdadır. İncelenen örneklerin bazılarında çatı ve kat silmesi dışında herhangi bir silmeye de rastlanmamıştır. Çatı bitişleri kademeli ve kabartma süslüdür.

Bu Kapsamdaki Konutların Bölgedeki Dağılımı

<u>Katalog No</u>	<u>Ada</u>	<u>Parsel</u>	<u>Kapı No</u>
81	1315	3	42
82	1335	17	1/3
83	1339	-	20
84	1304	39	205
85	1194	38	36

Katg. No. 81) 1315 a. 3 p.
Şahin Sokak No:42

Katg. No. 82) 1335 a. 17 p.
Değirmen Sokak No:1/3

Katg. No. 83) 1339 a.
Kaytancı Rasim Sokak No:20

Sokl niteliğindeki alt kat
dükkan olarak kullanılmakta.

Katg. No. 84) 1304 a. 39 p.
Bilezikçi sokak No:205

Üst katın Fransız pencere ve balkon korkuluğu üzerindeki kabartma süsler dikkat çekici.

Katg. No. 85) 1194 a. 38 p.
Ermevdanı Caddesi No:36

Üst kat simetrik bir özellik taşırken, alt kat asimetrik bir özellik taşımakta.

2.2.5 Cumbalı Konutlar

İncelenen cumbalı ya da çıkmalı konutlar iki tam kat ve sokl niteliğinde bir alt kattan oluşmaktadır. Yapılan çalışmada incelenen az katlı konutlar içerisinde cumba veya çıkma çoğunlukla eğrisel olarak yapılmıştır. Dik açılı köşeli ve köşeleri kırmalı cumbaya sahip sadece birer örnekle karşılaşılmıştır.

Bazı örneklerdeki çıkmalar cumba izlenimini vermesine rağmen, cephede üst kat boyunca yapıldığı için çıkma adını almıştır.

İncelenen örnekler içerisinde üst kat genellikle simetrik, alt kat ise asimetrik cephe karakteristiği göstermektedir. Üst katta da asimetrik cepheye sahip örnek çok azdır. Çatı bitişleri çoğunlukla düz ya da az kademeli olup, bazı örnekler dışında süse hiç yer verilmemiştir. Kat silmeleri dışında bazı örneklerde yatay silmeye rastlanırken bazılarında da düşey silme görülmüştür. Eğrisel bir yüzeye sahip olan cumba ya da çıkma, pencerelerle üçe bölünmüş olup, ortadaki pencere diğerlerine oranla daha geniş tutulmuştur. Hemen hemen tüm örneklerde kafa penceresi bulunmaktadır.

Cumbalı Konutların Bölgedeki Dağılımı

<u>Katalog No</u>	<u>Ada</u>	<u>Parsel</u>	<u>Kapı No</u>
86	1314	41	237
87	1314	40	239
88	1012	21	40
89	1012	22	42
90	956	10	29/A
91	991	25	57
92	1314	8	236/1
93	-	-	33
94	-	-	35
95	-	-	39
96	1299	6	17
97	1315	30	239

Cumbalı Konutların Bölgedeki Dağılımı
(Harita üzerinde kapı no'ları gösterilmiştir)

Katg. No. 86) 1314 a. 41 p
Baysungur Sokak No:237

İkiz ev olarak yapılan
konutlardan kullanılmayanı.

Katg. No. 87) 1314 a. 40 p.
Baysungur Sokak No:239

İkiz evlerden kullanılanı.

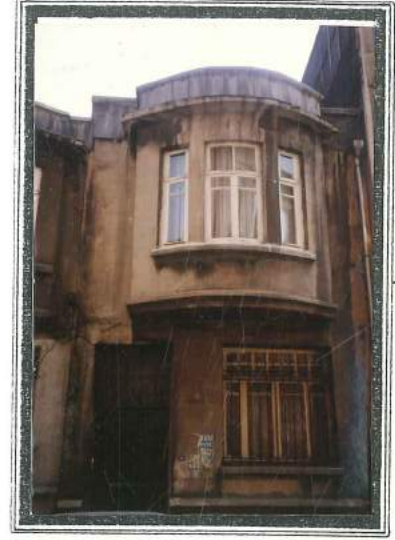

Katg. No. 86-87) 1314 a. 40-41 p.
Baysungur Sokak No:239-237

Komşu parsellerdeki ikiz
konutların genel görünümü.

Katg. No. 88) 1012 a. 21 p.
Tokatçioğlu Sokak No:40

Katg. No. 89) 1012 a. 22 p.
Tokatçioğlu Sokak No:42

Katg.No. 88 ile ikiz gibi
gözükmesine rağmen, giriş
aksı üzerindeki balkon ile
Katg. No. 88'den ayrılan
komşu parsel.

Katg. No. 88-89) 1012 a. 21-22 p.
Tokatçioğlu Sokak No:40-42

Komşu parsellerde yer alan
konutların genel görünümü.

Katg. No. 90) 956 a. 10 p.
Kapı No:29/A

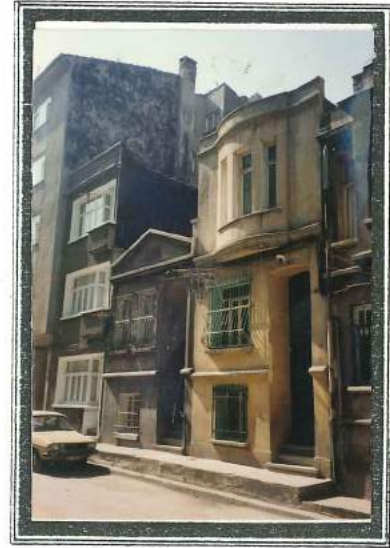
Düsey silmeleri ile dikkat
çeken bir konut. Giriş katı
dükkan olarak kullanılmakta.

Katg. No. 91) 991 a. 25 p.
Bilgiç Sokak No:57

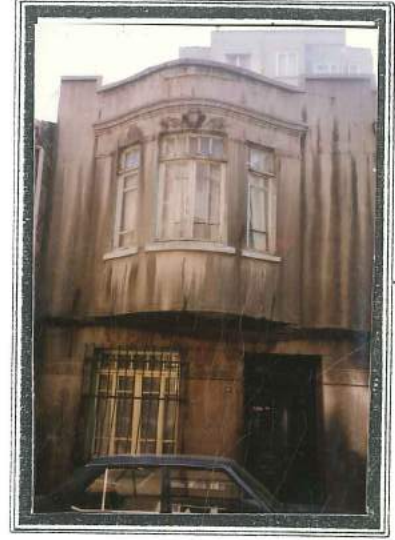

Katg. No. 92) 1314 a. 8 p.
Bilezikçi Sokak No:236/1

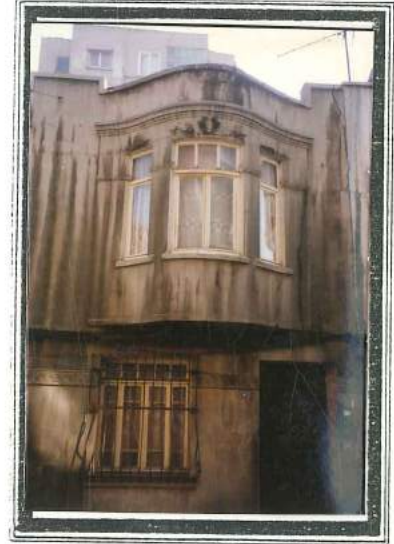
Katg. No. 93)
Eşref Efendi Sokak No:33

Yatay silmeleri ile dikkat çeken
bir örnek.

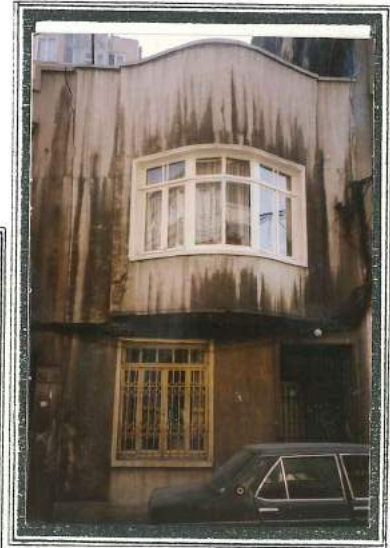
Katg. No. 94)
Eşref Efendi Sokak No:35

Bir önceki komşu parseldeki
konut ile aynı silmelere
sahip bir konut.

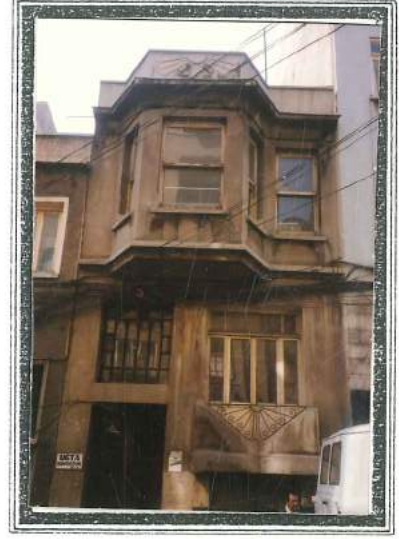
Katg. No. 95)
Eşref Efendi Sokak No:37

Komşu parsellerde yer
alan konutların genel
görünümü.

Katg. No. 96) 1299 a. 6 p.
Baruthane Caddesi No:17

İncelenen bölgede,
kırma köşeli cumbaya sahip
tek konut.
(Az katlı konutlar içersinde)

Katg No. 97) 1315 a. 30 p.
Bilezikçi Sokak No:239

İncelenen bölgede,
dik açılı köşeli cumbaya
sahip tek konut.
(Az katlı konutlar içersinde)

2.2.6. Köşe Yapıları

İncelenen köşe yapıları içerisinde çoğunlukla iki tam kat ve sokl niteliğinde bir alt kattan oluşan örneklerle karşılaşmıştır. Bu örnekler dışında bir tam kat ve sokl niteliğinde bir alt kattan oluşan iki örneğe de rastlanmıştır. Köşe yapılarında genelde tüm cepheler asimetrik cephe karakteristiğine sahiptirler. Her iki cephesi de ana cephe akslarına simetrik sadece bir örnekle karşılaşılmış (katg.no.100), bir cephesi asimetrik, diğer cephesi ise simetrik olan bir örneğe de (katg.no.101) rastlanmıştır. Giriş aksının bulunduğu cephe daha belirgin özellikler gösterirken, diğer cephe çoğunlukla daha sönük kalmıştır. Giriş yol seviyesinden bir veya iki basamak daha yukarıdadır. Çatı bitişlerinin genellikle kademeli olarak yapılmış olduğu, bu yapıların bazılarının çatı bitişlerinde eğrisel hareketlerle karşılaşılmıştır. Güneş motifini andıran süslemelere yer verilmemiş, kat silmeleri dışında da çoğunlukla yatay silme kullanılmıştır.

Köşe Yapıların Bölgedeki Dağılımı

<u>Katalog No</u>	<u>Ada</u>	<u>Parsel</u>	<u>Kapı No</u>
98	1225	24	213/1
99	995	15	61
100	1302	34	11/3
101	1300	-	43
102	1300	-	121
103	1296	28	52-54
104	1372	44	74
105	1372	54	72

Köşe Yapılarının Bölgedeki Dağılımı
(Harita üzerinde kapı no'ları gösterilmiştir)

Katg. No. 98) 1225 a. 24 p.
Savaş Sokak-Sopalı Hüsnü Sokak
köşesi No:213/1

Cephe üzerindeki kolonlar
ilgi çekici.

Katg. No. 99) 995 a. 15 p.
Silahşör Caddesi-Şahadet Sokak
köşesi No:61

Kullanılmayan bir konut.
Ana cephe üzerinde cumbaya
sahip.

Katg. No. 100) 1302 a. 34 p.
Şahin Sokağı-Baysungur Sokak
köşesi No:11/3

İncelenen konutlar içersinde
ön bahçeli bir örnek.

Katg. No. 101) 1300 a.
Eşref Efendi Sokak-
Baruthane Caddesi köşesi
No:43

Egrisel bir cumbaya
sahip köşe yapısı.

Katg. No. 102) 1300 a.
Eşref Efendi Sokak-Seymen Sokak
köşesi No:121

Her iki cephesi de zengin
cephe özelliklerine sahip
bir köşe yapısı.

Katg. No. 103) 1296 a. 28 p.
Seymen Sokak-Türkbey Sokak
köşesi No:52-54

Oldukça geniş ve ana cephe
aksına simetrik birer cephesi
bulunan bir köşe yapısı.

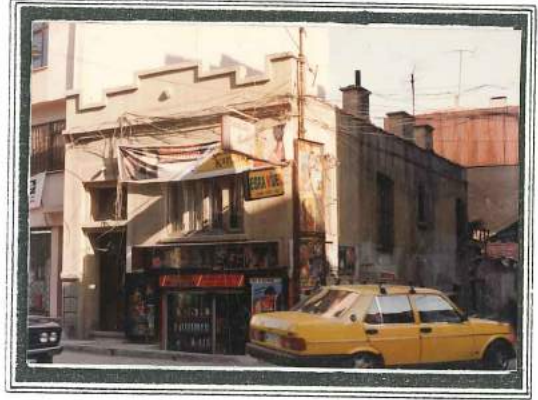
Katg. No. 104) 1372 a. 44 p.
Sefa Meydanı Sokak No:74

Sokl niteliğinde alt kata
sahip, bir buçuk katlı
bir köşe yapısı.

Katg. No. 105) 1372a. 54 p.
Sefa Meydanı Sokak No:72

Sokl niteliğindeki alt
katın,dükkan olarak
kullanıldığı bir buçuk
katlı bir başka köşe yapısı.

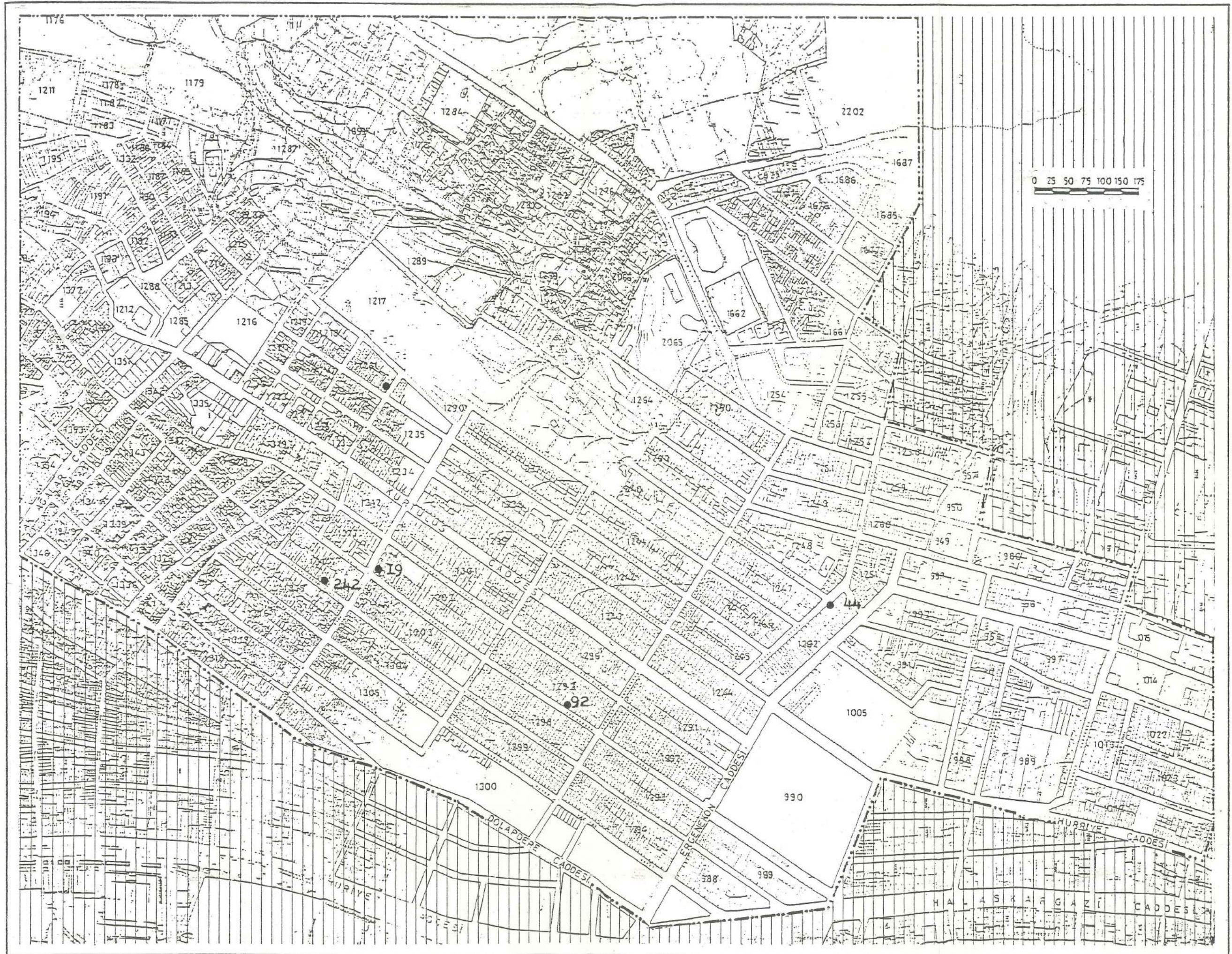

2.2.7. Kendine Özgü Özellikler Gösteren Konutlar

Buraya kadar ki inceleme, genellikle belli modellerin ana çizgileri esas alınarak bunların tekrarlanmasıyla oluşan gruplaşmayı içermekteydi. Bu bölümde incelenen konutlar ise daha önceki türleri oluşturan ana çizgilerin dışında kalanlardır. Bu bölüm çoğunlukla asimetric cephe karakteristigine sahip, cumbaya saplanan yuvarlak balkonlu boş alınlıklı gibi özellikler taşıyan örneklerden oluşmuştur. Genelde iki buçuk katlı örneklerle karşılaşılmiştir. Bunlar arasında küçük bir bahçe içerisinde yoldan geriye çekilerek yapılmış olanlarda vardır. Hernekadar kendilerine has özellikler gösterebilirler, bu bölümde incelenen örnekler, korkuluğu, çatı bitişi, silmesi veya pencere altı süsleri ile daha önceki türlerle birçok benzerliğe sahiptir.

Bu Kapsamdaki Konutların Bölgedeki Dağılımı

<u>Katalog No</u>	<u>Ada</u>	<u>Parsel</u>	<u>Kapı No</u>
106	1297	14-15	92
107	1262	52	44
108	1231	3	-
109	1302	35	19
110	1314	15	242

Kendine Özgü Özellikler Gösteren Konutların Bölgedeki Dağılımı
(Harita üzerinde kapı no'ları gösterilmiştir)

Katg. No. 106) 1297 a. 14-15 p.
Baysungur Sokak No:92

Simetrik bir cepheye sahip
konut ayrıca çok zengin cephe
özellikleri taşımakta.

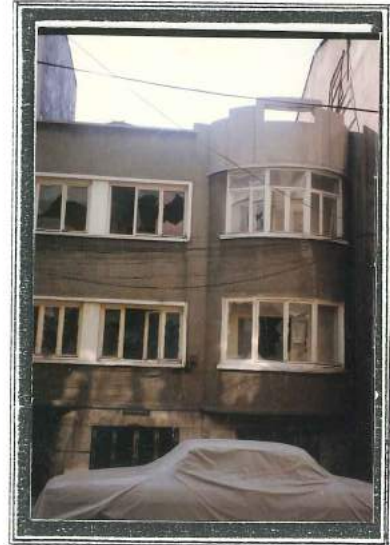
Katg. No. 107) 1262 a. 52 p.
Şahap Sokak No:44

hem cumbaya hem de cumbaya
saplanan bir balkona sahip
iki buçuk katlı konut.

Katg. No. 108) 1231 a. 3 p.
Nasip Sokak

Boş alınlıklı ve dairesel
çıkmalı bir başka konut.

Katg. No. 109) 1302 a. 35 p.
Şahin Sokak No:19

Komşu parseldeki Katg.No. 100
olan konut ile benzer özellikler
taşıyan bahçeli bir konut.

Katg. No. 100-109)
Şahin Sokak No:11/3-19

Komşu persellerde yer
alan iki konutun genel
görünümü.

Katg. No. 110) 1314 a. 15 p.
Bilezikçi Sokak No:242

İçeri çekilen giriş aksı
ve balkonu ile oldukça ilgi
çekici bir konut.

BÖLÜM 3

KONUyla DOLAYLI OLARAK İLGİLİ YAPILAR

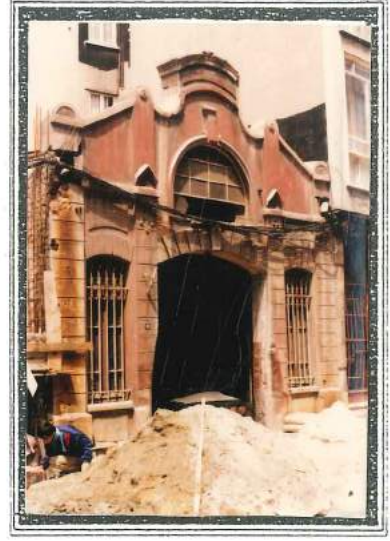
3.1. Bölgede Bulunan Atölye Yapıları

Bölgede bir zamanlar çeşitli fonksiyonları yerine getirmek için inşa edilen atölye yapılarının kimisi eski fonksiyonlarına devam ederken, kimisi de kullanılmayıp yıkılmaya bırakılmıştır. İncelenen atölye yapıları içinde en dikkat çekici ve zengin cephe özelliklerine sahip olanı kuşkusuz, Savaş sokakta yer alan 18 numaralı atölye yapısıdır. Bu yapı günümüzde otomobil tamir atölyesi olarak kullanılmakta olup, simetrik bir cephe karakteristigine sahiptir. Her ne kadar cephede bir takım dökülmeler olsa da ve kullanımda olumsuz şartlarla karşılaşılrsa da, yapı halen işlevini sürdürmeye devam etmektedir. Günümüzde kullanılmayan atölye yapıları arasında da, bir zamanlar iplik fabrikası olarak kullanılan ve Evlenozzade sokakta yer alan 18 numaralı yapı gelmektedir. İçi tamamen harap edilmiş olan bu yapı, çatı bitişindeki kademelenme ve dairesel pencere ile oldukça dikkat çekmektedir. Günümüzde artık kullanılmayan bir başka atölye yapısı da, bir zamanlar garaj olarak kullanılan ve üçgen çatı bitiş ortasında boş dairesel penceresi ile ilgi çeken yapıdır. Bu yapıların yanı sıra, daha önceleri otobüs garajı olarak kullanılan, günümüzde ise konuta çevrilmiş olan bir yapı ile çatı bitişindeki dairesel pencereleri ile ilgi çeken ve günümüzde üst katı depo, alt katı da marangozhane olarak kullanılan bir diğer yapı da, atölye yapıları kapsamında bölge içinde yer almaktadır.

Burada incelenen tüm atölye yapıları, kısmen de olsa Art Deco stilinin özgün cephe karakteristiklerine sahiptir.

1246 a. 14 p.
Savaş Sokak No:18

Otomobil tamir atölyesi.

1258 a. 46 p.
Evlnozzade Sokak No:18

Bir zamanlar iplik
fabrikası olarak kullanılan,
günümüzde ise içi tamamen
harap edilmiş bir atölye
yapısı.

1294 a. 68 p.
Bilezikçi Sokak No:15-17

Kullanılmayan bir otopark.

1258 a. 25 p.
Avukat Caddesi No:76

Günümüzde kullanılmayan bir
başka atölye yapısı.

1279 a.
Garaj Sokak

Bir zamanlar sular
idaresi garajı olarak
kullanılan bina, artık
konut olarak kullanılmakta.

1303 a.
Bilezikçi Sokak No:194

Alt katı marangoz olarak,
üst katı da depo olarak
kullanılan bir atölye yapısı.

3.2. Bölgede Bulunan Dini Yapılar

İncelenen bölge içerisinde sekiz kilise ve dört camii ile karşılaşılırken, bir camii inşaatının da halen devam etmekte olduğu görülmüştür. Çoğunluğu Rum olan yabancı azınlığın yaşadığı bölgedeki kiliselerde dolayısıyla Rum kiliseleridir. Bu kiliseler içerisinde en ünlüsü Feriköy Rum Ortodoks Oniki Apostol Kilisesidir. Bu kilise gibi, Kurtuluş mahallesinin merkezinde yer alan bir diğer kilise de oldukça yoğun bir talebe hizmet etmektedir.

Kiliselerin yanında azınlıkta kalan camiler ise, genellikle mahallelerde ulaşımı zor olan yerlerde inşa edilmişlerdir. Örneğin Kurtuluş mahallesindeki Kurtuluş Camii'ne ulaşabilmek için oldukça dik bir yokuşu inip çıkmak, Feriköy mahallesindeki Feriköy Behram Çavuş Merkez Camii'ne ulaşabilmek için ise Feriköy merkezinden oldukça yürümek gerekmektedir. İnşaatı halen devam etmekte olan cami de yine tüm merkezlerden uzakta yer almaktadır. Merkeze en yakın cami diyebileceğimiz Sultan Beyazıd-ı Velidi Camii'nin girişi pasaj içinde bulunmakta ve görsel açıdan cami imajından çok bir çarşı imajına sahiptir.

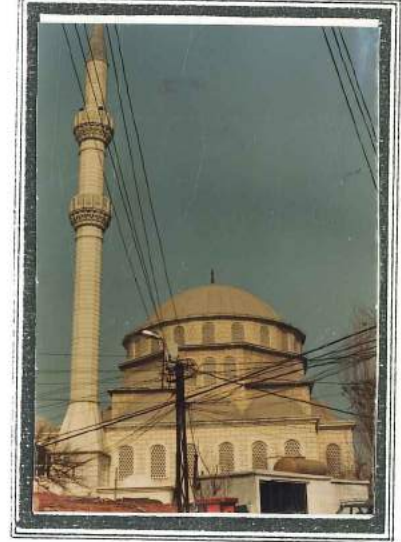
Görüldüğü gibi, hemen hemen tüm kiliseler tam mahalle merkezlerinde yer alırken, camiler en ücra köşelerde kalmışlardır.

Kurtuluş Camii

Merkezden oldukça uzakta bulunan cami daha ziyade aşağı mahalle halkı tarafından kullanılmakta.

Paşa Mahallesi Camii

Feriköy Behram Çavuş Merkez Camii ve Külliyesi

1972 vel982'de yeniden inşa edilmiş.

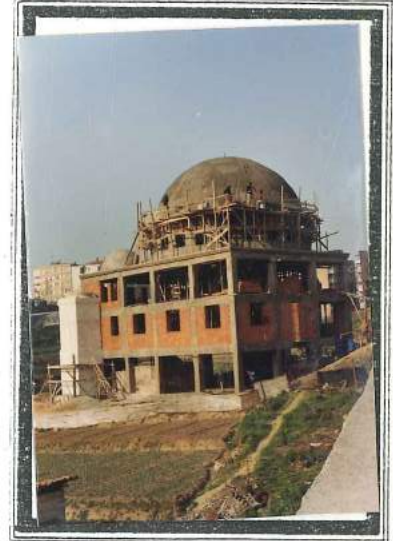

Sultan Beyazıd'ı Velidi Camii

Ergenekon Caddesi üzerinde
yer alan ilginç bir camii.

Çobanoğlu Sokak üzerinde
inşaatı devam etmekte olan
yeni bir camii

Dolapdere Caddesi üzerinde
üst katının mescit olarak kul-
lanıldığı ve cami olarak adlan-
dırılan bir bina.

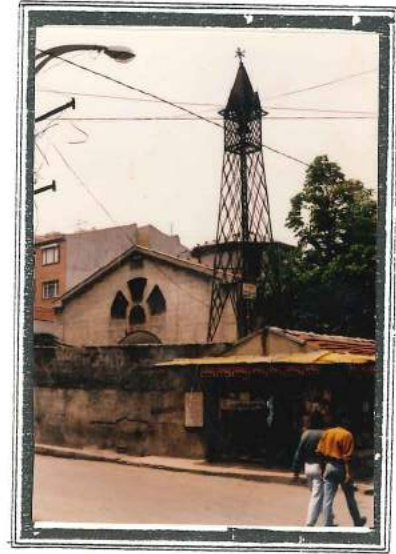
1181 no'lu Ada üzerindeki
Rum Kilisesi

1217 no'lu Ada üzerindeki
kilise ve mezarlık arazi-
sinin genel görünüşü.

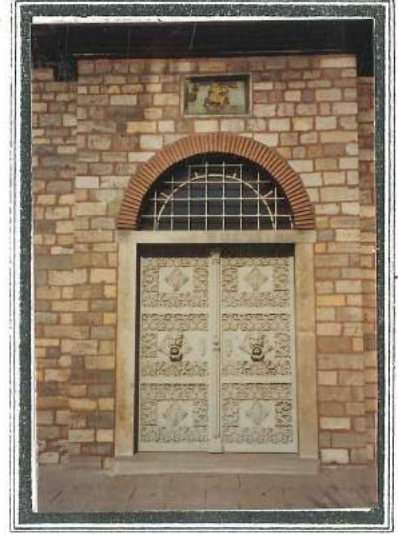
1251 no'lu Ada üzerindeki
Feriköy Rum Ortodoks Oniki
Apostol Kilisesi

1212 no'lu Ada üzerinde
bulunan Rum Kilisesi

1212 no'lu Ada üzerinde
bulunan Rum Kilisesinin
kullanılmayan ana giriş
kapısı

3.3. Bölgede Bulunan Sanayi Yapıları

İncelenen bölge içerisinde sanayi yapıları Feriköy ve Bomonti mahallelerinde yoğunluk kazanmıştır. Her iki mahallede de oldukça yoğunlaşan sanayi bölgesine ait saha ilk zamanlar şehrin mesken alanlarından tamamen ayrı idi. Fakan yine de mesken alanlarından geniş boş arsalarla da ayrılmış değildi. Bu sanayi bölgelerinin ortaya çıkış sebepleri arasında, mesken sahalarının bölge ile ilişkisi, dolayısıyla işçi kaynağının rolü dikkatleri çekmektedir.

Bomonti sanayi bölgesinde, sanayi tesislerinin bulunduğu saha yaklaşık olarak 166.000 m² dir. Tesislerin doğuda düz kısımlar da bulunan Sıra Cevizler, Harzemşah ve civarı yerine , kuzeyde Baruthane deresine az meyille inen kısımları tercih etmelerinde şüphesiz, buralardaki bostan ve tarlaların çok ucuza fabrika arsası haline gelmesi başrolü oynamıştır. Bomonti sanayi bölgesi bugün, bir şehir içi sanayi bölgesi karakterini kazanmıştır. Gerçi şehrin merkezinde veya yakınında değildir. Hatta şehrin batı kenarında kalmaktadır. Batı ve güney'de eski yerleşmeler ile Bomonti sanayi bölgesi arasında bulunan boş sahalar sanayi bölgesinin yakınından başlayarak ve eski yerleşmeler ile ilişkisiz olarak plansız gelişmenin tipik örnekleri olan gecekondular ile dolmuştur. Bomonti sanayi bölgesi tamamen konutlarla çevrili, hatta yer yer konutlarla iç içedir.

Bomonti sanayi bölgesinin dışında, sanayi tesislerinin nisbeten bir gruplaşma gösterdiği saha, adı geçen bölgenin güneyinde bulunan Feriköy mahallesidir. Feriköy'deki tesislerin Bomonti'dekilere nazaran özellikle şehir merkezlerine yakınlık bakımından daha üstün durumda olduğu söylenebilir. Feriköy'de sanayi tesislerinin yer almış olduğu sokaklar, genellikle çok daha geniş ve bakımlıdır. Buna ilaveten tesis sayısının az olması, günlük trafikte güçlükler yaratmamaktadır. Ayrıca ana caddelerle bağlantı çok yerde daha kolaydır. Feriköy'deki tesislerin çoğu gıda ve dokuma sanayi'ne aittir. (Şekil 10, Şekil 11)

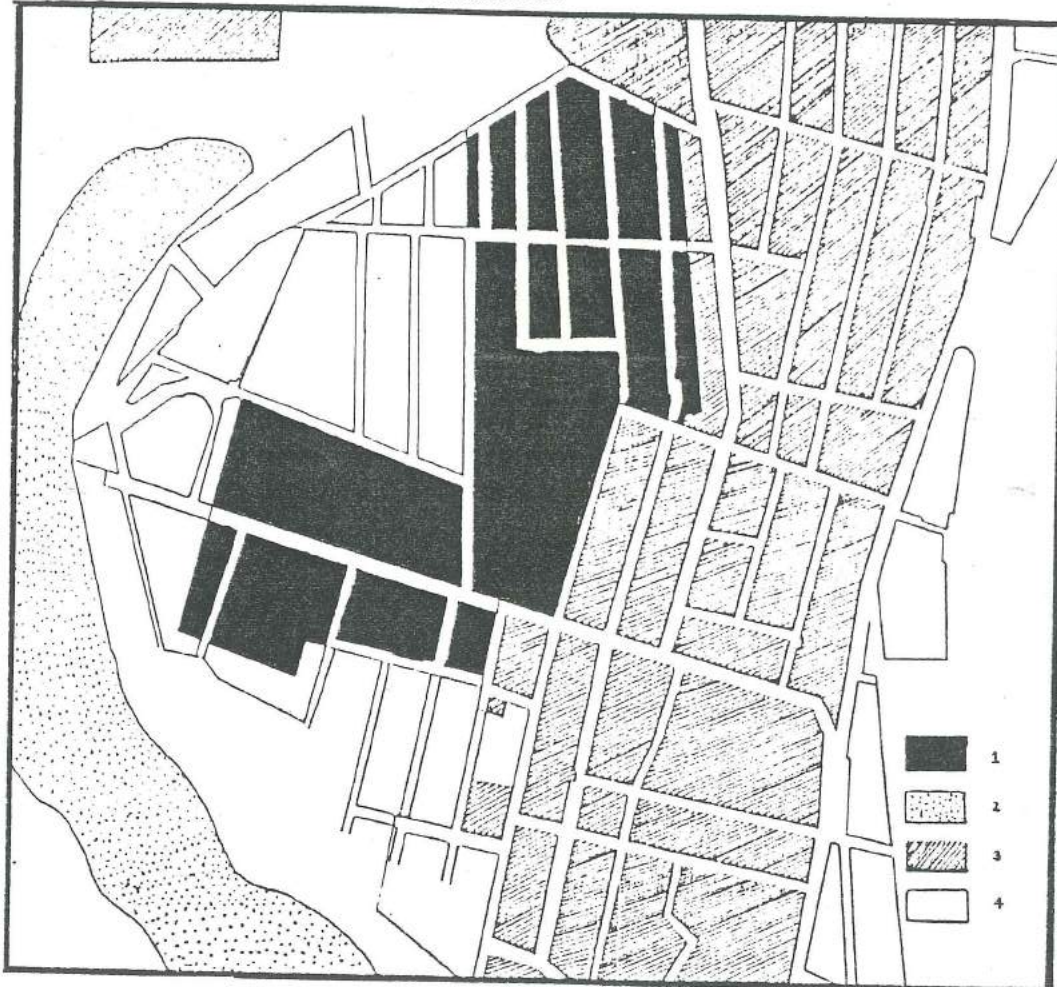

Tekel Bira Fabrikası

Otomobil Boyahaneleri

Şekil-8. Feriköy'deki Sanayi Yapılarından Örnekler

1-Sanayi Bölgesi 2-Gecekondu Bölgesi 3-Apartman Bölgesi
4-Boş Alanlar

Şekil-9. Bomonti Sanayi Bölgesinin Çevresi

BÖLÜM 4

İNCELENEN BÖLGEDEKİ AZ KATLI KÂRGİR KONUTLARIN DEĞERLENDİRİLMESİ

İkinci bölümde incelenen konutlardan bahsedilirken bunların başlıca dört grupta toplanabileceğinden ve mahallelerin dokusunu oluşturan apartmanlar arasında kalan az katlı kârgir konutların tek bir üsluba bağlanmayarak pek çok değişik mimari karakterlere sahip olduklarından bahsedilmişti. Bu bölümde ise, özellikle 1920-1940 yılları arasındaki dönemde, ülkemizde etkili olan Art Deco stilinde de görülen ve incelenen az katlı kârgir konutlarda da karşılaşılan bazı cephe elemanlarından söz edilerek bunların değerlendirilmesi yapılmıştır.

4.1. Yapıların Art Deco Stili ile Bağlantılı Olan Ortak Özellikleri

İncelenen az katlı kârgir konutlarda çok sık rastlanan ortak cephe elemanlarından bahsedilirken, benzer özellikler gösterenlerin yanı sıra, farklı özelliklere sahip cephe elemanlarından da söz edilmiştir. Alt başlıklarda, incelenen konutlarda görülen ve Art Deco stilinde de karşılaşılan benzer ya da farklı cephe elemanlarından sadece,

- .Kapılar,
- .Pencere nispetleri,
- .Alınlık ve çatı bitişleri,
- .Yuvarlak köşeler,
- .Kafa pencereleri,
- .Balkon korkulukları,
- .Kabartma süsler,
- .Silmeler, üzerinde durulmuştur.

4.1.1. Kapılar

Yapılan çalışmada kapılar, zengin bir çeşitleme sergilemektedir. İncelenen konutlarda köşe penceresi nedeniyle ya da sadece bir niş gibi içeri çekilmiş örneklerin dışında cephe yüzeyi ile aynı seviyede yapılmış kapılarla da karşılaşmıştır. Cepheden bir niş gibi içeri çekilmiş olan örneklerde, kapı üzerinde kafa penceresini görmek mümkündür. Bu türdeki nişlerin lento kısımları düz olabildiği gibi kırmalı veya kemer şeklinde de olabilir. Kafa pencereli kapılarda bu pencere kapı ile birlikte olabildiği gibi kârgir bir lento ile de kapıdan ayrılmış olabilir.

Kapılar genellikle çift kanatlıdır. Çoğunlukla camlı kısmın altında $1/3$ veya $1/4$ oranında masif bir bölüm bırakılmıştır. Camlı kısımlar havalandırma yapmak amacı ile açılabilir kanatlar şeklindedir. Camların dış kısmına sıcak demirden süslemeli birer panel yerleştirilmiştir. Bu süslemeli panellere kafa pencerelerinde de rastlamak mümkündür. Kapı tokmakları dökme demir veya pirinçten çeşitli dekoratif formlarda yapılmıştır. Pencere doğramalarından sonra konutların en sık bakımının yapıldığı yerlerin kapıları olduğu dikkat çekicidir.

Katg. No. 96) 1299 a. 6 p.
Baruthane Caddesi No:17

Terkedilmiş ve üzerine zincir
vurulmuş bir kapı örneği.

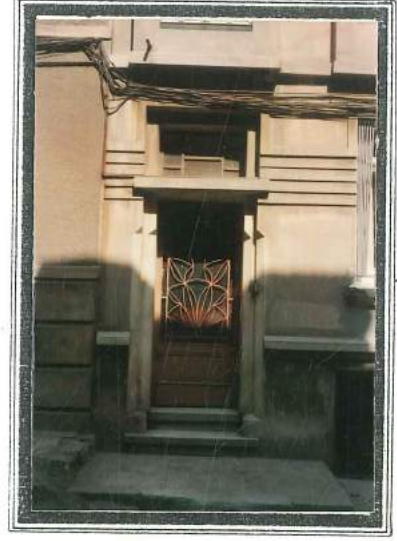
Katg. No. 12) 1300 a.
Eşref Efendi Sokak No:99

Katg. No. 102) 1300 a.
Eşref Efendi Sokak No:121

Katg. No. 53) 1299 a. 42 p.
Seymen Sokak No:12

Katg. No. 58) 1300 a.
Eşref Efendi Sokak No:91

Katg. No. 84) 1304 a. 39 p.
Bilezikçi Sokak No:205

Katg. No. 7) 1314 a. 9 p.
Bilezikçi Sokak No:236/2

Kemerli ve nişe yerleştirilmiş bir kapı örneği.

Katg. No. 64) 1339 a.
Tuzcu Murat Sokak No:50

Kemerli ve nişe yerleştirilmiş bir başka kapı örneği.

Katg. No. 87) 1314 a. 40 p.
Baysungur Sokak No:239

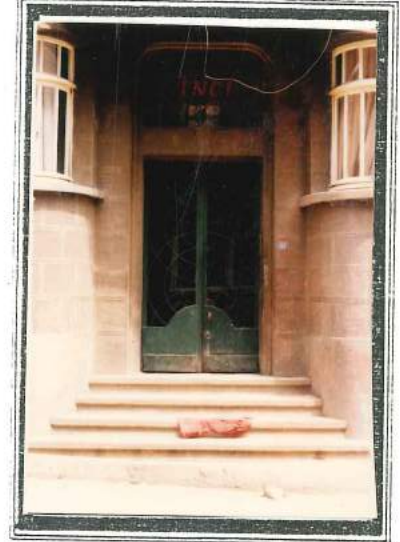

Katg. No. 63) 1328 a. 4 p.
Pervaz Sokak No:8

Kırma köşeli bir giriş
nişi.

Katg. No. 103) 1296 a. 28 p.
Seymen Sokak-Türkbey Sokak
köşesi No:52-54

Katg. No. 78) 1298 a. 55 p.
Baysungur Sokak No:119

Kafa penceresi ve piriñç
tokmakları ile ilgi çekici
bir kapı.

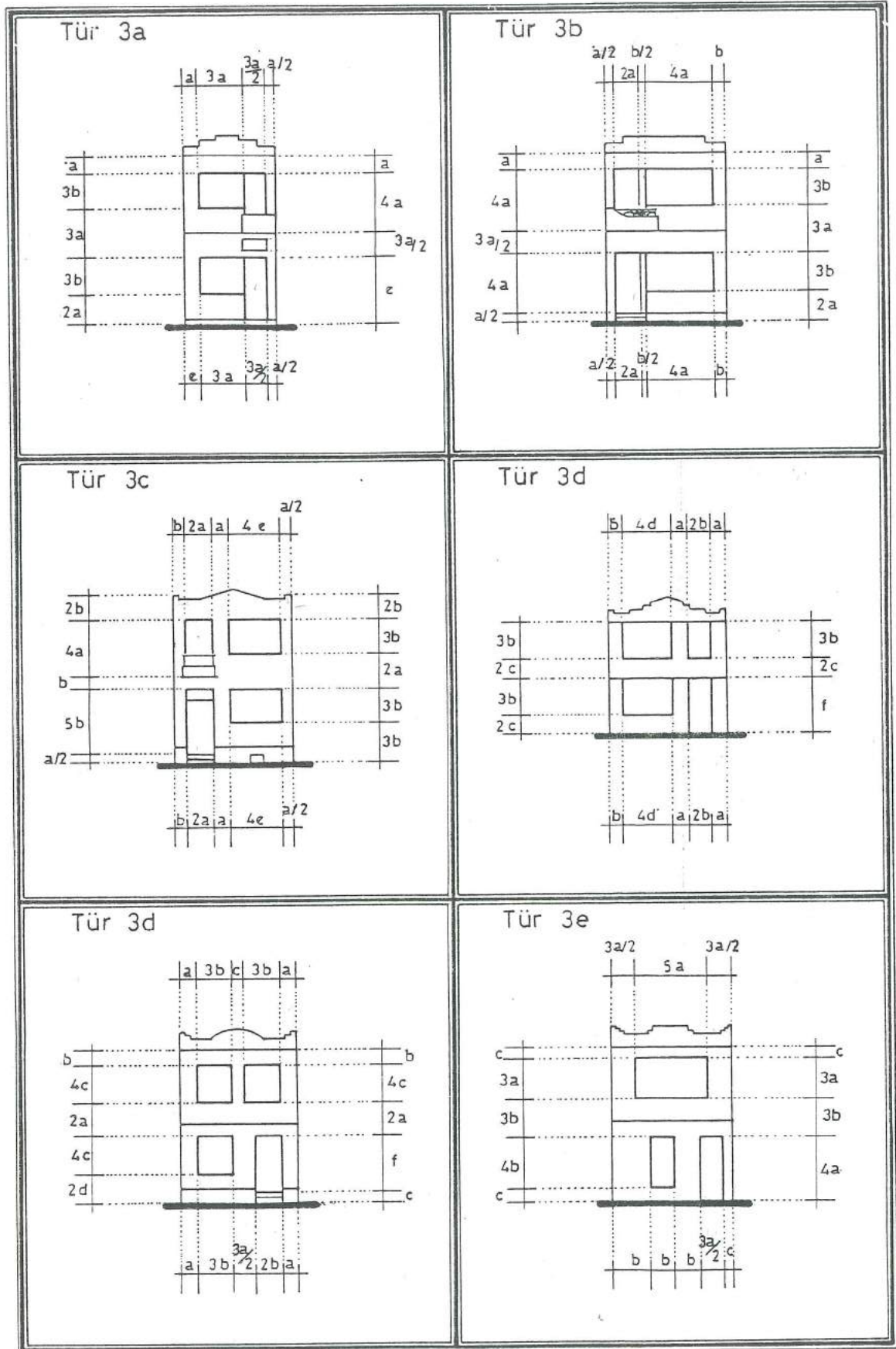

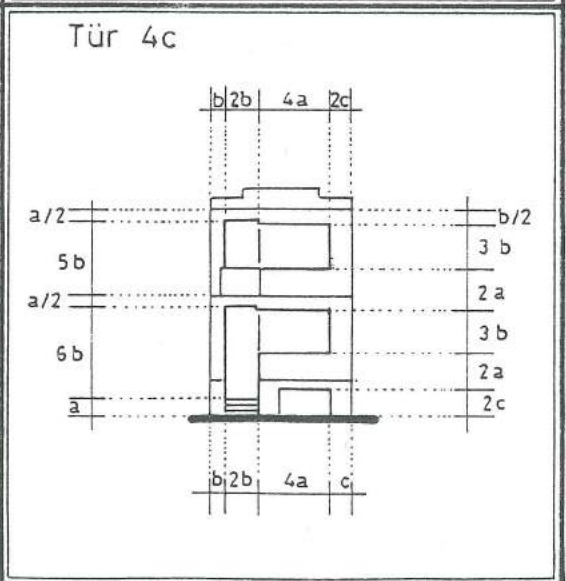
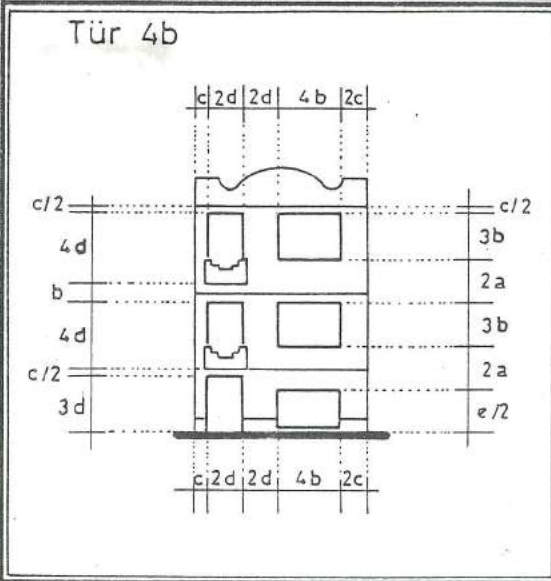
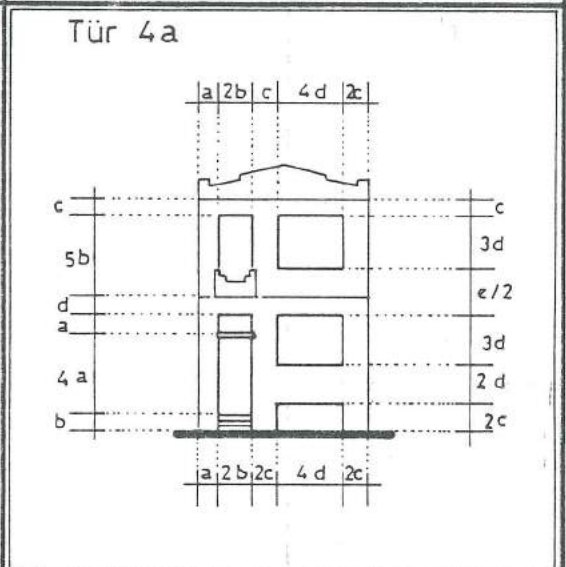
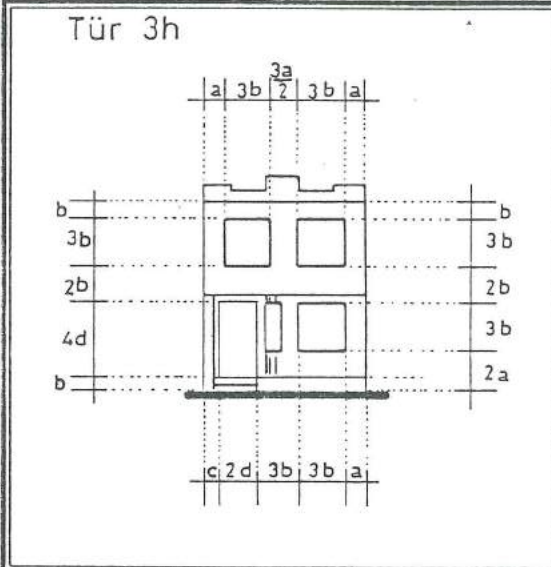
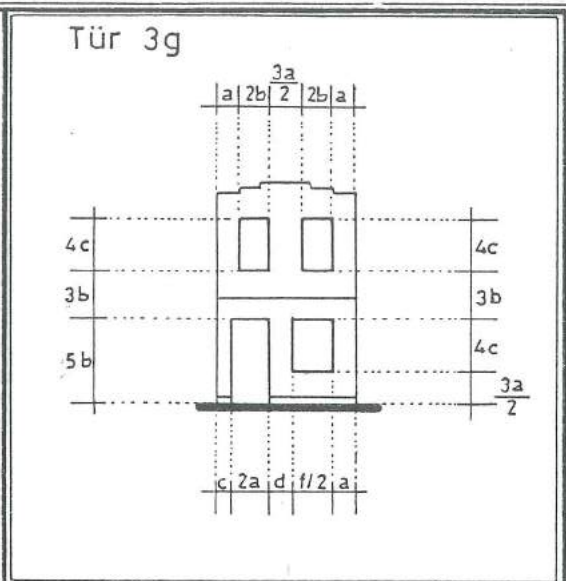
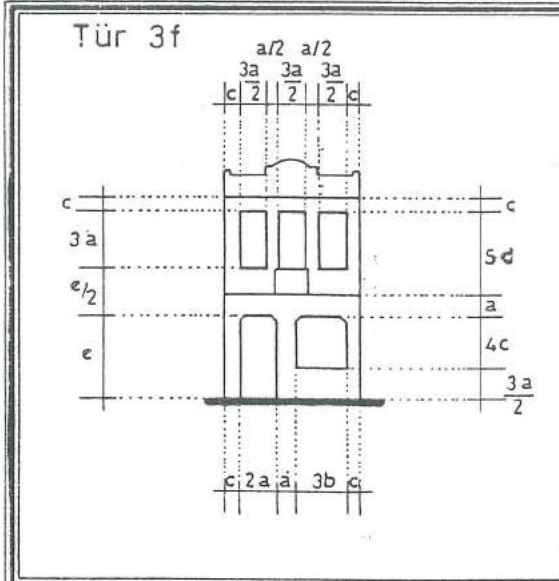
4.1.2. Pencere Nispetleri

Giriş aksı ile birlikte asimetric bir cephe karakteristiği oluşturan pencere aksı, bazı konutların üst katında ana cephe aksı ile simetric bir cephe karakteristiği oluşturmuştur (Tür 3d, Tür 3e, Tür 3g, Tür 3h'da olduğu gibi). İncelenen örneklerin bazılarında da giriş aksı üzerinde yer alan balkon, yerini normal pencereye bırakmıştır (Tür 3d, Tür 3g, Tür 4f'de olduğu gibi). Cumbalı konutlarda ise pencere, cephede çoğunlukla cumbayı üç'e böler. Cephede giriş aksı yanında birden çok pencere aksına sahip sadece birkaç örnekle karşılaşmıştır.

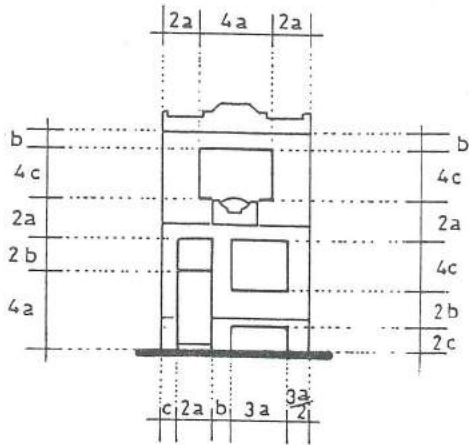
Yer yer köşe pencereli örneklerle karşılaşılırsa da, incelenen konutlardaki pencereler, genellikle iki yanı söveli ve çevresi kesme taş bordürle çevrelenmiş pencerelerdir. Ayrıca iki buçuk katlı konutlardaki sokl niteliğindeki alt katın penceresi cephede görülebileceği gibi, bu alt katın dükkan olarak kullanıldığı konutlarda pencere yerini vitrine bırakmıştır.

Aşağıda inceleme sonucu oluşturulan iki ve iki buçuk katlı konutlardaki türlerin cephe nispetleri ile birlikte pencere nispetleri de verilmiştir.

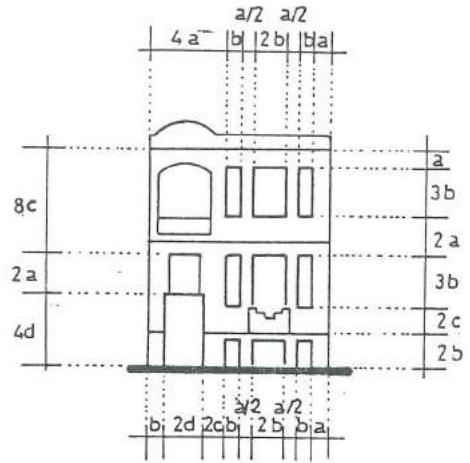

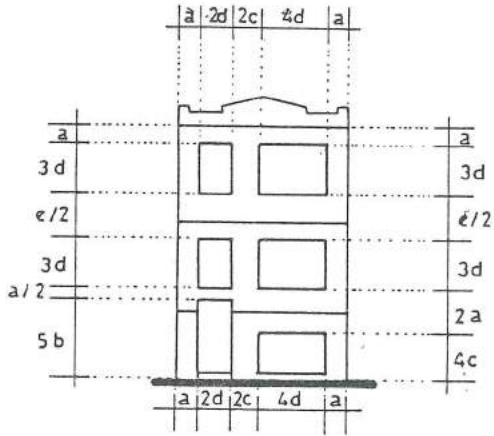
Tür 4d

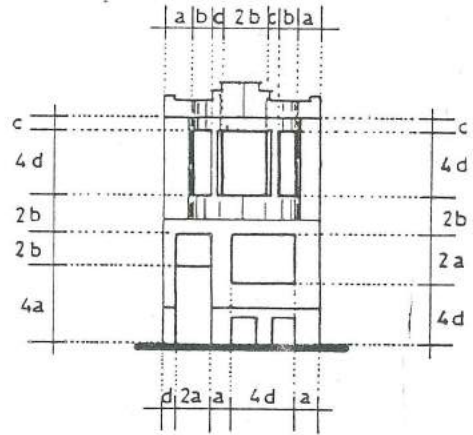
Tür 4e

Tür 4f

Çıkmalı ve Cumbalı Tür

a = 60 cm

b = 50 cm

c = 40 cm

d = 55 cm

e = 270 cm

f = 230 cm

$\frac{3a}{2} = 90$ cm

Katg. No. 102) 1300 a.
Eşref Efendi Sokak No:121

Baklava kesimi bir pencere
altı süsü.
2 sabit,2 de açılır kanatlı
pencere doğramalı bir örnek.

Katg. No. 53) 1299 a. 42 p.
Seymen Sokak No:12

Pencere aksı cephe
yüzeyinden çıkıntılı
olarak yapılmış.

Katg. No. 58) 1300 a.
Eşref Efendi Sokak No:91

2 sabit,2 de açılır kanatlı
pencere doğramalı bir örnek.
Pencere altındaki düşey
hareketlilik cephe üzerin-
deki düşey silmelerle uyum
içersinde.

Katg. No. 3) 1379 a. 10 p.
Tırmık Sokak No:20

Basık kemerli bir pencere.

Katg. No. 49) 1191 a. 13 p.
Ermeıdanı Caddesi No:17

Giyotin pencereıi bir
örnek.

Katg. No. 79) 1292 a. 54 p.
Türkbey Sokak No:37

Cephede 3 ayrı pencere aksına
sahip bir konut.Ortadaki pencere
yandaki pencerelerin iki katı ge-
nişlikte.

Katg. No. 86) 1314 ä. 41 p.
Baysungur Sokak No:237

Tüm cumbalı örneklerde olduğu
gibi cumba pencerelerle 3'e
bölünmüş.

Katg. No. 101)1300 a.
Eşref Efendi Sokak No:43

Yine aynı şekilde 3'e bölün-
müş bir cumba örneği.

4.1.3. Alınlık ve Çatı Bitişleri

İncelenen konutların %95'inde basamaklı ya da eğrisel, %5'inde ise düz alınlık ve çatı bitişleri ile karşılaşılmıştır. Çoğunlukla ana cephe aksına simetrik olarak yapılan çatı bitişlerinin yanı sıra, ana cephe aksına asimetrik olanları ile de karşılaşılmıştır. Asimetrik olarak yapılan alınlık ve çatı bitişlerinde, genellikle kabartma süsler kullanılmamıştır. İncelenen örnekler içerisinde tamamen basamaklı olarak yapılmış çatı bitişlerinin yanı sıra, basamaklı olarak başlayıp, eğrisel olarak devam eden, ya da tamamen eğrisel olan örneklerle de rastlanmıştır.

Çoğunlukla güneş ışınlarına andıran kabartma süslerin yanı sıra, tavuskuşu kuyruğu veya istiridye kabuğuna benzeyen örneklerle de rastlanmıştır. Bazı konutlarda ise alınlık ve çatı bitişlerinde konutun yapım tarihi gösterilmiştir.

Katg. No. 66) 1297 a. 46 p.
Türkbey Sokak No:107

1937 yapım tarihli,
güneş ışınlarını andıran
kabartma süslü çatı bitişi.

Katg. No. 67) 1316 a. 47 p.
Eşref Efendi Sokak No:245

Katg. No. 33) 1349 a. 3 p.
Akağalar Caddesi No:36

1937 yapım tarihli
bir başka çatı bitişi.

Katg. No. 58) 1300 a.
Eşref Efendi Sokak No:91

Katg. No. 59) 1300 a.
Eşref Efendi Sokak No:93

Katg. No. 48) 1676 a. 15 p.
Kahramanbey Sokak No:48

Katg. No. 75) 1304 a. 5 p.
Seymen Sokak No:21

Yeni onarılm görmüş bir
çatı bitişi.

Katg. No. 53) 1299 a. 42 p.
Seymen Sokak No:12

Katg. No. 8) 1300 a.
Seymen Sokak No:6/2

Katg. No. 55) 1296 a. 22 p.
Türkbey Sokak No:84

Katg. No. 74) 1298 a. 33 p.
Bilezikçi Sokak No:138

Katg. No. 62) 1248 a. 13 p.
Şahap Sokak No:39

Oldukça süslü bir çatı
bitişi.

Katg. No. 47) 1313 a. 15 p.
Sadri Maksudi Arsel Sokak No:78

Katg. No. 79) 1292 a. 54 p.
Türkbey Sokak No:37

Katg. No. 80) 1292 a. 55 p.
Türkbey Sokak No:35

Asimetrik bir çatı bitişi.

4.1.4 Yuvarlak Köşeler

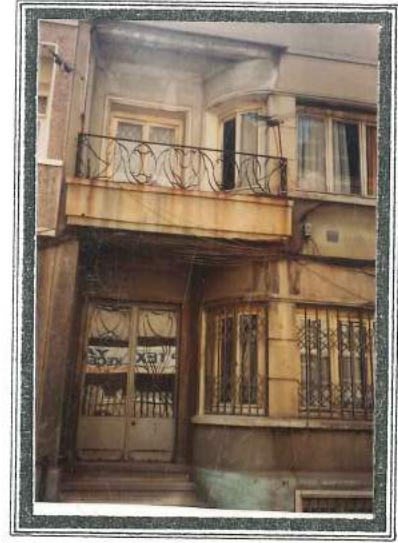
İncelenen konutların %12'sinde yuvarlak köşeye rastlanmıştır. Çoğunlukla iki katlı konutlarda görülen yuvarlak köşelerde (Tür 3b), çoğunlukla yuvarlak köşe penceresi kullanılmıştır. Bu köşelerde kullanılan doğrama, yuvarlak olabildiği gibi, dik açılı da olabilmektedir. Giriş aksı üzerinde kullanılan yuvarlak köşe, alt katta girişin bir niş gibi içeri çekilmesini, üst katta da balkonun oluşmasını sağlamıştır. Yuvarlak köşe pencere, pencere aksı ile birleşebildiği gibi, pencere aksından bir söve ile de ayrılabilir.

4.1.5. Kafa Pencereleri

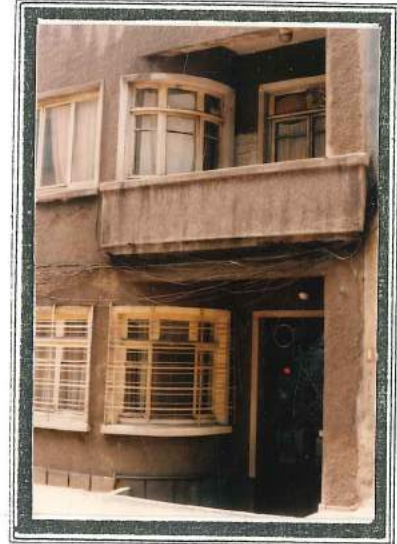
Yapılan çalışmada kafa pencerelerini giriş aksı üzerinde üç ayrı şekilde görmekteyiz. Bunlardan ilki, kafa penceresinin cephede kapıdan ayrı olarak yer aldığı şekil, ikincisi kafa penceresinin kapı ile birlikte bir bütün oluşturduğu şekil ve üçüncüsü de kafa penceresinin bir lento ile kapıdan ayrıldığı şekildir. Kapıdan lento ile ayrılan kafa pencerelerinde oran genellikle 1/1 dir. Kapının bir niş gibi içeri çekildiği örneklerde çoğunlukla kapı ile kafa penceresi birlikte yer almıştır.

Kapılarda olduğu gibi kafa pencerelerinin de dış kısmına sıcak demirden, süslemeli birer panel yerleştirilmiştir. Kafa pencerelerinin çevresinin kesme taş bordürle çevrelendiği pek çok örneğe de rastlanmıştır.

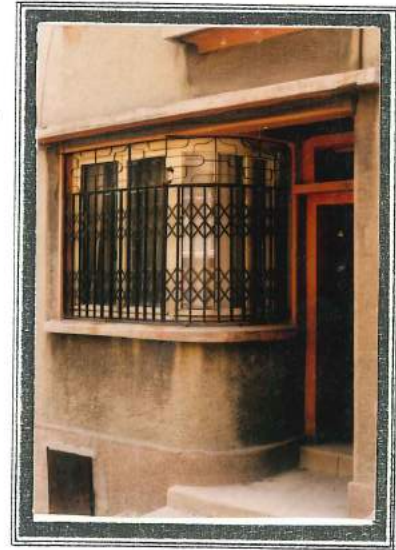
Katg. No. 22) 1230 a. 7 p.
Nasip Sokak No:9

Katg. No. 26) 995 a. 21 p.
Feriköy Fırın Sokak No:19

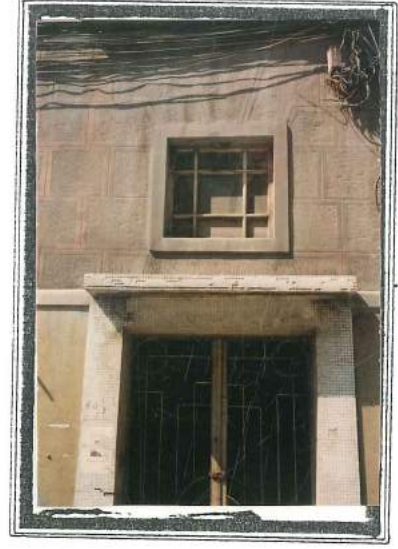

Katg. No. 27) 1338 a. 10 p.
Tuzcu Murat Sokak No:28

Katg. No. 56) 1294 a. 38 p.
Eşref Efendi Sokak No:62/3

Kare bir kafa pencere.
Kesme taş bordürle çevrelenmiş.

Katg. No. 15) 1246 a.15 p.
Savaş Sokak No:20

Mart 1990
Yıkım sırasında.

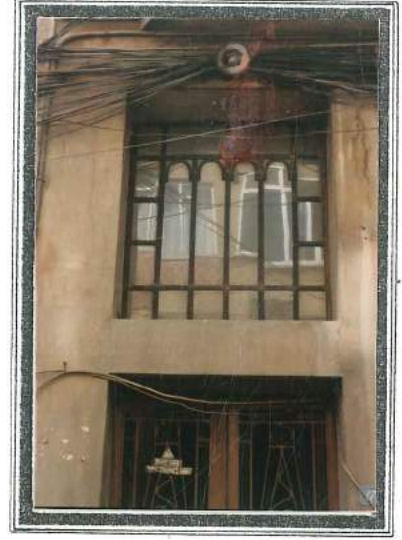

Katg. No. 52) 1252 a. 8 p.
Evlenezade Sokak No:44

Kareye yakın bir bordür içersinde yer alan dairesel bir kafa pencere.

Katg. No. 96) 1299 a. 6 p.
Baruthane Cadesi No:17

Katg. No. 74) 1298 a. 33 p.
Bilezikçi Sokak No:138

Katg. No. 73) 1242 a. 68 p.
Savaş Sokak No:49

Katg. No. 7) 1314 a. 9 p.
Bilezikçi Sokak No:236/2

Niş şeklinde içeri çekilmiş
bir girişin kafa penceresi.

Katg. No. 91) 991 a. 25 p.
Bilgiç Sokak No:57

4.1.6. Balkon Korkulukları

Çalışmada başlıca üç korkuluk türü ile karşılaşılmıştır. Bunlardan birincisi tamamen kârgir olan korkuluklardır ki, bu türde ne boru ne de sıcak demir profiller kullanılmıştır. İkincisi, kârgir ile sıcak demir profilli balkon korkuluklarıdır. Üçüncüsü de kârgir ile borulardan oluşan balkon korkuluklarıdır. Ayrıca incelenen örneklerde, çatı bitişlerindeki kademeleri andıran türde korkuluklara da rastlanmıştır. Bazılarında egrisel hareketlerin de görüldüğü korkuluklarda, sıcak demir profilden oluşturulmuş çarpıcı örneklere rastlamak mümkündür.

Yapılan çalışmada içeri çekilen balkonların yanı sıra Fransız pencereless balkonlarla da karşılaşılmıştır. İncelenen örnekler içerisinde Fransız pencereless balkonlar %60-65 oranındadır. Bu da 1920-1940 döneminde Fransız pencereless balkonların ne kadar yaygın olduğunu göstermektedir. Fransız penceresi, bazı örneklerde açılır 2 kanatlı olarak görülmesine rağmen, açılır kanat sayısının 4'e yükseldiği örneklere de rastlanmıştır.

Katg. No. 73) 1242 a. 68 p.
Savaş Sokak No:49

Fransız penceresi önünde
yer alan bir korkuluk.

Katg. No. 21) 1230 a. 6 p.
Nasip Sokak No:7

Yuvarlak köşenin oluştur-
duğu balkon önünde yer
alan bir korkuluk.

Katg. No. 52) 1252 a. 8 p.
Evlenozzade Sokak No:44

Katg. No. 96) 1299 a. 6 p.
Baruthane Caddesi No:17

Katg. No. 79) 1292 a. 54 p.
Türkbey Sokak No:37

Katg. No. 80) 1292 a. 55 p.
Türkbey Sokak No:35

Katg. No. 18) 1248 a. 43 p.
Şahadet Sokak No:47

Katg. No. 66) 1297 a. 46 p.
Türkbey Sokak No:107

Katg. No. 106) 1297 a. 14-15 p.
Baysungur Sokak No:92

Katg. No. 53) 1299 a. 42 p.
Seymen Sokak No:12

Katg. No. 102) 1300 a.
Eşref Efendi Sokak No:121

Katg. No. 102) 1300 a.
Eşref Efendi Sokak No:121

Köşe konutun Seymen Sokak
tarafındaki balkonu.

Katg. No. 75) 1304 a. 5 p.
Seymen Sokak No:21

Değiştirilmiş bir balkon
korkuluğu.

Katg. No. 74) 1298 a. 33 p.
Bilezikçi Sokak No:138

Katg. No. 60) 1248 a. 15 p.
Şahap Sokak No:35

Katg. No. 58-59) 1300 a.
Eşref Efendi Sokak No:91-93

Komşu parsellerde yer alan
iki konutun bitişik balkon
korkulukları.

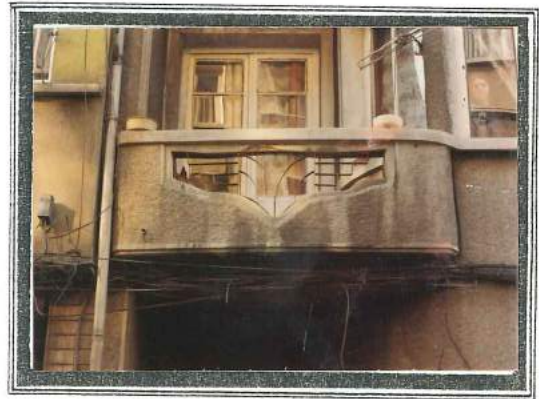
Katg. No. 84) 1304 a. 39 p.
Bilezikçi Sokak No:205

Fransız penceresi önünde
yer alan kabartma süslü
bir korkuluk.

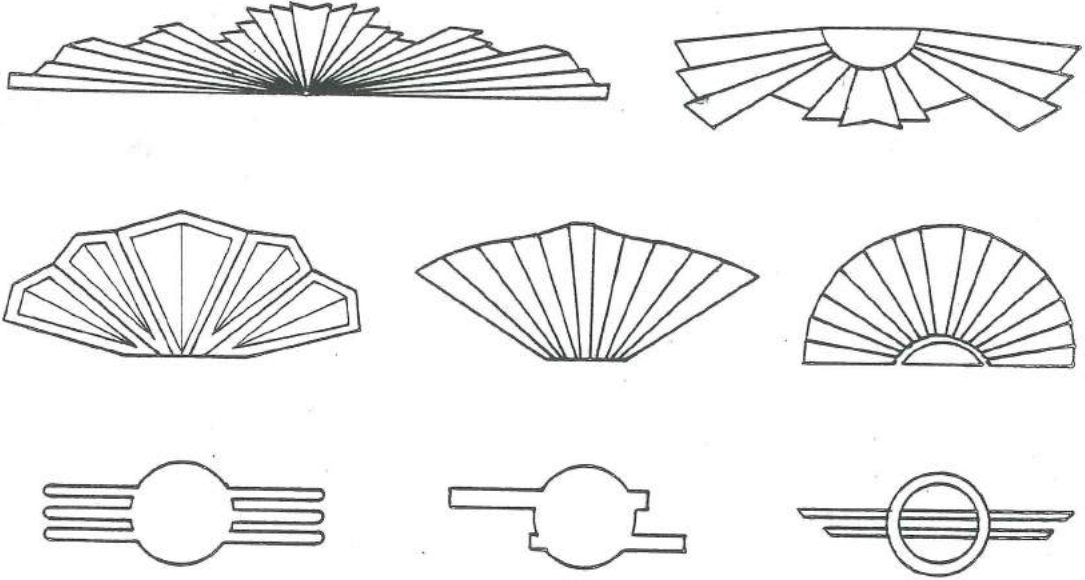
Baysungur Sokak No:208

İncelenen bölgede, çok
katlı konutlardan birine
ait bir korkuluk.

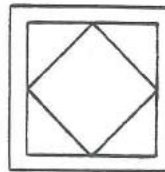
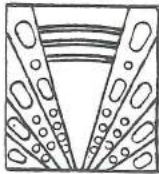
4.1.7. Kabartma Süsler

Burada çatı bitişlerindeki, pencere atlarındaki ve aralarındaki , düşey silme bitimlerdeki süsleyici motiflerden örnekler verilmiştir. Çatı bitişlerindeki süsleyici motiflerden birçoğu, ufukta doğmakta olan güneşe, tavus kuşunun kabarmış kuyruğuna ya da istiridye kabuğuna benzemektedir. Yine çatı bitişindeki örneklerde, daireye saptanmış doğrular şeklinde de pek çok süsleyici motife rastlanmıştır. Ayrıca kare veya dikdörtgen içerisindeki paralel kenar şekli de süsleyici bir motif olarak hem çatı bitişlerinde hem de düşey silme bitimlerinde çok sık olarak kullanılmıştır. Çatı bitişinde ve düşey silme bitiminde kullanılan süsleyici motiflere aşağıda çizimle örnekler verilmiştir. Bunlardan çatı bitişindeki motifler 4.1.3. bölümünde, düşey silme bitimindeki motifler ise 4.1.8. bölümünde, incelenen örnekler üzerinde görülebilir.

Çatı Bitişinde Kullanılan süsler

Düşey Silme Bitiminde Kullanılan Süsler

Katg. No. 62) 1248 a. 13 p.
Şahap Sokak No:39

Katg. No. 58) 1300 a.
Eşref Efendi Sokak No:91

Katg. No. 106) 1297 a. 14-15 p.
Baysungur Sokak No:92

Katg. No. 93) 1300 a.
Eşref Efendi Sokak No:33

Kapı ve pencere arasında
kullanılmış çiçek desenli
kabartma süs.

Katg. No. 102) 1300 a.
Eşref Efendi Sokak No:121

Katg. No. 78) 1298 a. 55 p.
Baysungur Sokak No:119

Alt kat pencere altı.

Katg. No. 78) 1298 a. 55 p.
Baysungur Sokak No:119

Üst kat pencere altı

4.1.8. Silmeler

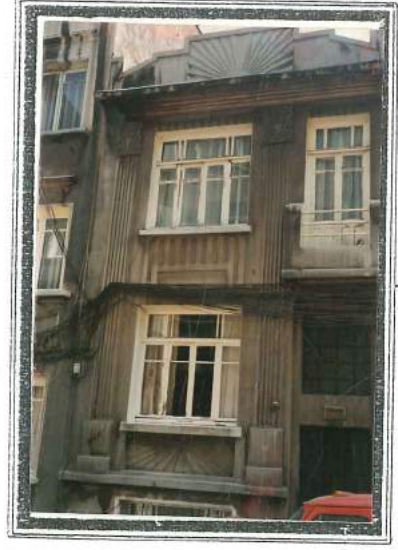
İncelenen konutların % 10-11'inde, çatı ve kat silmesi dışında, süs niteliği taşıyan düşey ya da yatay silme ile karşılaşmıştır. Hemen hemen hiçbir evde eksik olmayan çatı silmesi, çatı bitişinin hemen altında, çoğu zaman 15-20 cm çıkmalı ya da cephe yüzeyi üzerindedir. Kat silmelerinde olduğu gibi, çatı silmesinde de çoğunlukla kesme taş bordür kullanılmıştır.

İncelenen konutların % 5-6'sında karşılaşılan yatay silme, hemen hemen tüm Art Deco stili yapılarda olduğu gibi, pencere aralarında ve cephe boyunca kullanılmıştır. Pek sık rastlanmayan düşey silme ile, incelenen konutların % 4-5'inde karşılaşılmıştır. Düşey silmeli konutlar içerisinde, aynı cephe özelliklerini taşıyan iki tanesinde (Katg. No. 58 ve Katg. No. 106), aynı düşey silme başlığı kullanılmıştır.

Görüldüğü gibi azda olsa kullanılan yatay ve düşey silmeler, cepheleri zenginleştirerek bir hareketlilik kazandırmışlardır.

Katg. No. 58) 1300 a.
Eşref Efendi Sokak No:91

Pencere arasında yer alan
düşey silmeler.

Katg. No. 59) 1300 a.
Eşref Efendi Sokak No:93

Katg. No. 106) 1297 a. 14-15 p.
Baysungur Sokak No:92

Katg. No. 58 ile aynı düşey
silme başlığına sahip bir
başka düşey silmeli örnek.

Katg. No. 57) 1262 a. 42 p.
Şahap Sokak No:26

İki kat silmesi arasında
yer alan düşey silmeler.

Katg. No. 49) 1191 a. 13 p.
Ermeıdanı Caddesi No:17

Pencereler arasında yer alan
yatay silme.

SONUÇ

Art deco stili, 1920-1940 yılları arasındaki dönemde ülkemizde oldukça etkili olmuş ve İstanbul'un da pek çok mahallesindeki konutlarda izler bırakmıştır. İstanbul'un hiçbir mahallesinde, bu stilde yapılmış konutlar, Feriköy, Kurtuluş, Bomonti ve Duatepe mahallelerindeki gibi komşu parsellerde ya da karşılıklı parsellerde günümüze kalmamıştır. Diğer mahallelerdeki konutlar, çoğunlukla yüksek büro ya da apartmanlar arasında birbirlerinden oldukça kopuk olarak tek başlarına kalmışlardır. Birbirine yakın özellikler gösteren birçok konutun bulunduğu Feriköy, Kurtuluş, Bomonti ve Duatepe mahallelerinde yıkım çalışmaları da öylesine artmıştır ki yaklaşık 2 ay içerisinde mahallelerdeki 10'a yakın, az ya da çok katlı konut, yıkım çalışmalarının kurbanı olmuştur. Çalışma içerisinde yer alan bir konut'a ait fotoğraflar daha şimdiden belge niteliği kazanmışlardır. Eğer yıkım çalışmaları bu hızla giderse, daha pek çok fotoğrafın belge niteliği kazanacağı, kaçınılması zor olan bir gerçektir.

Önceden de belirtildiği gibi bu çalışmada, plan şemalarına girilmeden sadece cephe plastikleri ve dış görünüşleri ile ortaya konan mimari ifade esas alınarak, incelenen az katlı kârgir konutlar arasında bir sınıflama yapılmıştır. Öncelikle kat adedine göre yapılan ayırımdan sonra konutlar, cephe karakteristiklerine göre türlere ayrılmışlar ve böylece konutların mimari özelliklerine tipolojik bir ayırımla derinlik kazandırılmıştır.

Birçok bina yitip gittikten sonra yapılan böyle bir çalışma, ne kadar geç kalınmış bir çalışma olursa olsun yine de geride kalan konutları yitirmememiz gerektiğini göstermektedir. Şu anda mevcut az katlı kârgir konutlar için bir döküman niteliği taşıyan bu çalışmaya benzer çalışmalar, daha fazla geç olmadan sadece kent ölçeğinde değil, tüm ülke genelinde yapılmalıdır ki mimari değerlerimizi kaybetmeden günışığına çıkarmış olalım.

KAYNAKLAR

- 1 ERPİ, F., " Buca'da Konut Mimarisi (1838-1934) ", O.D.T.Ü. Mimarlık Fakültesi Basım İşliği, Ankara, ss 2, 1987.
- 2 ORTAYLI, İ., " İstanbul'dan Sayfalar ", Hil Yayınları, İstanbul, ss 190, 1986.
- 3 ORTAYLI, İ., " İstanbul'dan Sayfalar ", Hil Yayınları, İstanbul, ss 208, 1986.
- 4 ORTAYLI, İ., " İstanbul'dan Sayfalar ", Hil Yayınları, İstanbul, ss 214, 1986.
- 5 SÖZEN, M., TAPAN, M., " 50 Yılın Türk Mimarisi ", Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, ss 99-198, 1973.
- 6 ANON., " Klasikçilik ", AnaBritannica Genel Kültür Ansiklopedisi, Ana Yayıncılık, İstanbul, Cilt 13, ss 381, 1987.
- 7 LAMPUGNANİ, V.M., " The Thames and Hudson Encyclopaedia of 20th-Century Architecture " Thames and Hudson, London, ss 235, 1986.
- 8 ANON., " Art Nouveau ", AnaBritannica Genel Kültür Ansiklopedisi, Ana Yayıncılık, İstanbul, Cilt 2, ss 350-351, 1986.
- 9 ANON., " Art Deco ", AnaBritannica Genel Kültür Ansiklopedisi, Ana Yayıncılık, İstanbul, Cilt 2, ss 349-350, 1986.
- 10 CERWINSKE, L., " Tropical Deco-The Architecture and Desing of Old Miami Beach" Japan, 1981.

EK: 1 KATALOG NO LİSTESİ

Katg. No. 1	1317 a.	44 p.	Dericiler Sokak No:20
Katg. No. 2	--	9 p.	Yay Meydanı Sokak No:16
Katg. No. 3	1379 a.	10 p.	Tırmık Sokak No:20
Katg. No. 4	--	--	Darülaceze Sokak No:1
Katg. No. 5	--	--	Darülaceze Sokak No:106
Katg. No. 6	--	--	Şahinler Sokak No:4
Katg. No. 7	1314 a.	9 p.	Bilezikçi Sokak No:236/2
Katg. No. 8	1300 a.	--	Seymen Sokak No:6,2
Katg. No. 9	1260 a.	34 p.	Lala Şahin Sokak No:15
Katg. No. 10	1325 a.	--	Pervaz sokak No:81
Katg. No. 11	1339 a.	--	Tuzcu Murat Sokak No:48
Katg. No. 12	1300 a.	--	Eşref Efendi Sokak No:99
Katg. No. 13	1252 a.	19 p.	Şahmerdan Sokak No:45
Katg. No. 14	1254 a.	--	Ortanca Sokak No:57
Katg. No. 15	1246 a.	15 p.	Savaş Sokak No:20
Katg. No. 16	1337 a.	25 p.	Yiğitbaşı Sokak No:39
Katg. No. 17	1338 a.	9 p.	Tuzcu Murat Sokak No:26

Katg. No. 18	1248 a.	43 p.	Şahadet Sokak No:47
Katg. No. 19	1246 a.	8 p.	Savaş Sokak No:12
Katg. No. 20	1230 a.	5 p.	Nasip Sokak No:5
Katg. No. 21	1230 a.	6 p.	Nasip Sokak No:7
Katg. No. 22	1230 a.	7 p.	Nasip Sokak No:9
Katg. No. 23	1230 a.	8 p.	Nasip Sokak No:11
Katg. No. 24	1260 a.	31 p.	Lala Şahin Sokak No:21
Katg. No. 25	1231 a.	9 p.	Savaş Sokak No:254
Katg. No. 26	995 a.	21 p.	Feriköy Fırın Sokak No:19
Katg. No. 27	1338 a.	10 p.	Tuzcu Murat Sokak No:28
Katg. No. 28	1194 a.	45 p.	Ermejdanlı Sokak No:34
Katg. No. 29	1324 a.	14 p.	Pervaz Sokak No:27
Katg. No. 30	1304 a.	20 p.	Eşref Efendi Sokak No:184
Katg. No. 31	1328 a.	3 p.	Pervaz Sokak No:6
Katg. No. 32	1247 a.	22 p.	Kuyulubağ Sokak No:42
Katg. No. 33	1349 a.	3 p.	Akağalar Caddesi No:36
Katg. No. 34	1252 a.	9 p.	Evlenezade Sokak No:48
Katg. No. 35	1260 a.	33 p.	Lala Şahin Sokak No:17

Katg. No. 36	1194 a.	31 p.	Ermeydanı Caddesi No:8
Katg. No. 37	1218 a.	12 p.	Savaş Sokak No:266
Katg. No. 38	1252 a.	11 p.	--
Katg. No. 39	1345 a.	--	Kaytancı Rasim Sokak No:11
Katg. No. 40	1386 a.	8 p.	Dolapdere Caddesi No:67
Katg. No. 41	1676 a.	13 p.	Kahramanbey Sokak No:44
Katg. No. 42	1676 a.	14 p.	Kahramanbey Sokak No:46
Katg. No. 43	1307 a.	7-8 p.	Dolapdere Caddesi No:171-173
Katg. No. 44	1234 a.	7 p.	Kurtuluş Caddesi No:194
Katg. No. 45	1328 a.	20 p.	Sadri Maksudi Arsel Sokak No:42
Katg. No. 46	995 a.	24 p.	Düzoglu Sokak No:11
Katg. No. 47	1317 a.	15 p.	Sadri Maksudi Arsel Sokak No:78
Katg. No. 48	1676 a.	15 p.	Kahramanbey Sokak No:48
Katg. No. 49	1191 a.	13 p.	Ermeydanı Caddesi No:17
Katg. No. 50	1340 a.	--	No:19
Katg. No. 51	1252 a.	18 p.	Şahmerdan Sokak No:47
Katg. No. 52	1252 a.	8 p.	Evlenozzade Sokak No:44
Katg. No. 53	1299 a.	42 p.	Seymen Sokak No:12

Katg. No. 54	1300 a.	--	Eşref Efendi Sokak No:111
Katg. No. 55	1296 a.	22 p.	Türkbey Sokak No:84
Katg. No. 56	1294 a.	38 p.	Eşref Efendi Sokak No:62/3
Katg. No. 57	1262 a.	42 p.	Şahap Sokak No:26
Katg. No. 58	1300 a.	--	Eşref Efendi Sokak No:91
Katg. No. 59	1300 a.	--	Eşref Efendi Sokak No:93
Katg. No. 60	1248 a.	15 p.	Şahap Sokak No:35
Katg. No. 61	1248 a.	14 p.	Şahap Sokak No:37
Katg. No. 62	1248 a.	13 p.	Şahap Sokak No:39
Katg. No. 63	1328 a.	4 p.	Pervaz Sokak No:8
katg. No. 64	1339 a.	--	Tuzcu Murat Sokak No:50
Katg. No. 65	1338 a.	35 p.	Yiğitbaşı Sokak No:26
Katg. No. 66	1297 a.	46 p.	Türkbey Sokak No:107
Katg. No. 67	1316 a.	47 p.	Eşref Efendi Sokak No:245
Katg. No. 68	1012 a.	18 p.	Tokatçioğlu Sokak No:34
Katg. No. 69	1012 a.	19 p.	Tokatçioğlu Sokak No:36
Katg. No. 70	1023 a.	24 p.	Harzemşah Sokak No:15
Katg. No. 71	1337 a.	6 p.	Yiğitbaşı Sokak No:37

Katg. No. 72	1294 a.	29 p.	Eşref Efendi Sokak No:44
Katg. No. 73	1242 a.	68 p.	Savaş Sokak No:49
Katg. No. 74	1298 a.	33 p.	Bilezikçi Sokak No:138
Katg. No. 75	1304 a.	5 p.	Seymen Sokak No:21
Katg. No. 76	1328 a.	6 p.	Pervaz Sokak No:12
Katg. No. 77	1250 a.	2 p.	Baruthane Caddesi No:151
Katg. No. 78	1298 a.	55 p.	Baysungur Sokak No:119
Katg. No. 79	1292 a.	54 p.	Türkbey Sokak No:37
Katg. No. 80	1292 a.	55 p.	Türkbey Sokak No:35
Katg. No. 81	1315 a.	3 p.	Şahin Sokak No:42
Katg. No. 82	1335 a.	17 p.	Değirmen Sokak No:1/3
Katg. No. 83	1339 a.	--	Kaytancı Rasim Sokak No:20
Katg. No. 84	1304 a.	39 p.	Bilezikçi Sokak No:205
Katg. No. 85	1194 a.	38 p.	Ermeydanı Caddesi No:36
Katg. No. 86	1314 a.	41 p.	Baysungur Sokak No:237
Katg. No. 87	1314 a.	40 p.	Baysungur Sokak No:239
Katg. No. 88	1012 a.	21 p.	Tokatçioğlu Sokak No:40
Katg. No. 89	1012 a.	22 p.	Tokatçioğlu Sokak No:42
Katg. No. 90	956 a.	10 p.	No:29/A

Katg. No. 91	991 a.	25 p.	Bilgiç Sokak No:57
Katg. No. 92	1314 a.	8 p.	Bilezikçi Sokak No:236/1
Katg. No. 93	--	--	Eşref Efendi Sokak No:33
Katg. No. 94	--	--	Eşref Efendi Sokak No:35
Katg. No. 95	--	--	Eşref Efendi Sokak No:37
Katg. No. 96	1299 a.	6 p.	Baruthane Caddesi No:17
Katg. No. 97	1315 a.	30 p.	Bilezikçi Sokak No:239
Katg. No. 98	1225 a.	24 p.	Savaş Sokak-Sopalı Nüsnü Sokak köşesi
Katg. No. 99	995 a.	15 p.	Silahşör Caddesi-Şahadet Sokak köşesi
Katg. No. 100	1302 a.	34 p.	Şahin Sokak-Baysungur Sokak köşesi
Katg. No. 101	1300 a.	--	Eşref Efendi Sokak-Baruthane Caddesi köşesi
Katg. No. 102	1300 a.	--	Eşref Efendi Sokak-Seymen Sokak köşesi
Katg. No. 103	1296 a.	28 p.	Seymen Sokak-Türkbey Sokak köşesi
Katg. No. 104	1372 a.	44 p.	Sefa Meydanı Sokak No:74
Katg. No. 105	1372 a.	54 p.	Sefa Meydanı Sokak No:72
Katg. No. 106	1297 a.	14-15 p.	Baysungur Sokak No:92
Katg. No. 107	1262 a.	52 p.	Şahap Sokak No:44
Katg. No. 108	1231 a.	3 p.	Nasip Sokak
Katg. No. 109	1302 a.	35 p.	Şahin Sokak No:19
Katg. No. 110	1314 a.	15 p.	Bilezikçi Sokak No:242

EK: 4 İncelenen Tüm Yapılar

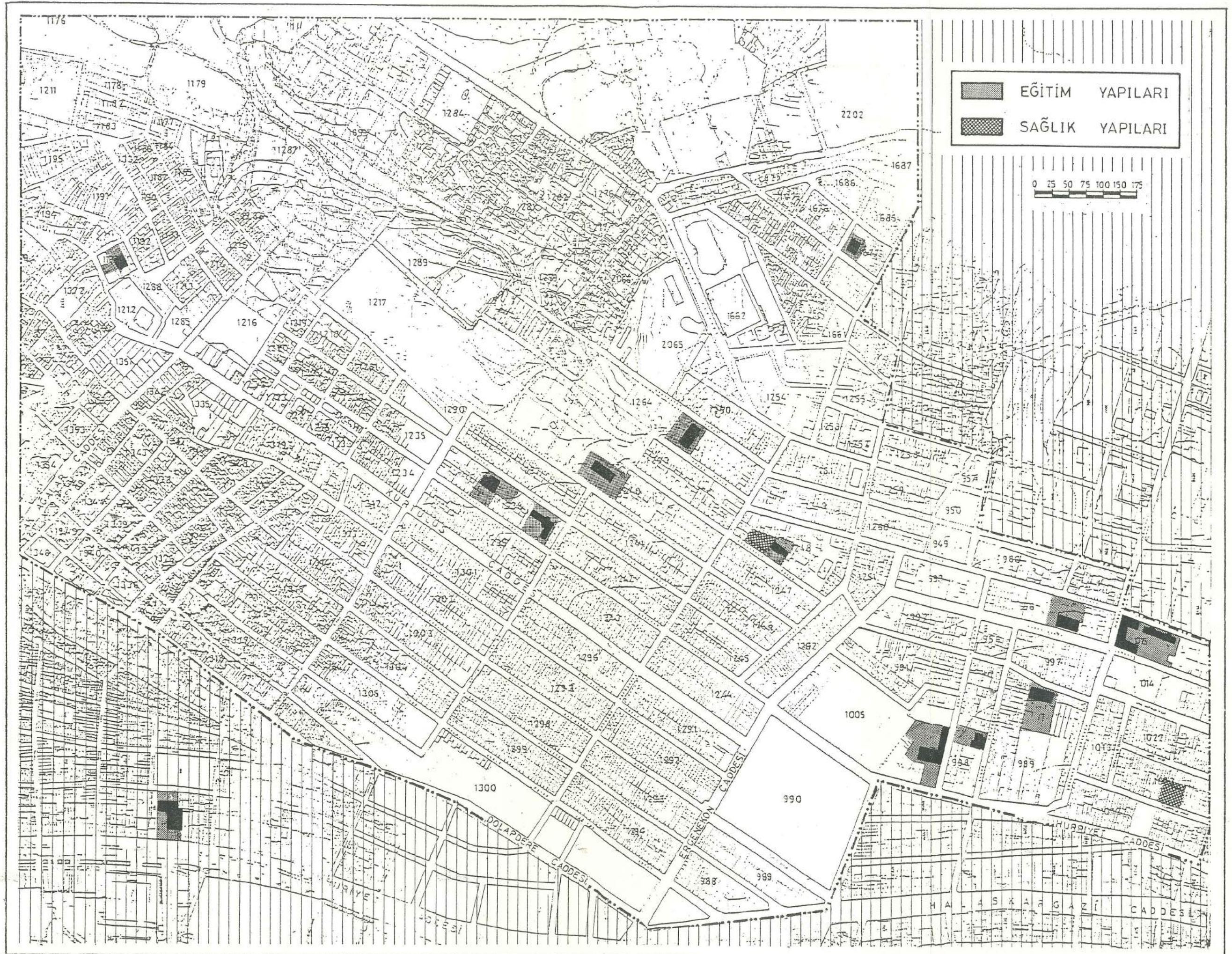
EK: 4 İncelenen Tüm Yapılar

EK: 5 Bölgede Bulunan Atölye ve Sanayi Yapıları

EK: 6 Bölgede Bulunan Dini Yapılar

EK: 7 Bölgede Bulunan Eğitim Ve Sağlık Yapıları

